

letnik XCIX - leto 1997

4

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 4
1. april 1997
letnik XCVIX

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Janez Mihelič: Jubilejno dvajseto posvetovanje slovenskih čebelarjev je prekoslilo vse dosedanje rekorde	97	Janez Mihelič: The Twentieth Republican Apiarists Seminar in Celje was in Sign of Records	97
Janez Gregori: Kranjska čebela in današnji čas	102	Janez Gregori: Carniolian Bee in the present time	102
Matija Šerak: Čebelarjeva opravila v aprilu	105	Matija Šerak: The Apiarist's occupation in April	105
Jože Šimec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu	107	Jože Šimec: The Apiarist's occupation in LR hives in April	107
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
Marjan Debelak: Bolhač- rastlina z velikimi zaslugami za čebelarstvo	109	Marjan Debelak: Tanacetum cinerarifolium a very important plant for Bees	109
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		FROM THE EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS	
Janez Vogrin: Moj način čebelarjenja z AŽ panji na 10 satov	111	Janez Vogrin: My experience with beekeeping in AŽ hives	111
NAŠI ZNANI ČEBELARJI		OUR WELL KNOWN BEEKEEPERS	
Edi Senegačnik: Moji čebelarški spomini	113	Edi Senegačnik: My beekeepers memories	113
Z DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE LIFE OF THE BEEKEEPERS SOCIETY'SI	
ČZS: Vabilo na 46. občni zbor ČZS	115	ČZS: Invitation to the 46. Convention of Slovenian beekeepers	115
Franc Prezelj: Mentorji čebelarških krožkov so odgovorili na anketo	115	Franc Prezelj: Instructors of beekeeping has answered on questionnaire	115
Jože Simšič: Prve izkušnje	116	Jože Simšič: The first experiences	116
Franci Marolt: Evstahij Krašovec - starosta laških čebelarjev	116	Franci Marolt: Evstahij Krašovec - the oldest beekeeper in Laško	116
Stana Kocutar: Peter Močnik - veliko ime slovenskega čebelarstva	118	Stana Kocutar: Peter Močnik - a great name of Slovenian beekeeping	118
Bogomir Abrahamsberg: Mladi čebelarji na občnem zboru	119	Bogomir Abrahamsberg: A young beekeepers participates in Convention	119
Marjan Čepe: "Če bi čebele vedele"	120	Marjan Čepe: If the Bees knows	120
V SPOMIN		IN MEMORIAM	
OBVESTILA		NEWS	
ČZS: Poverjeniki za pasišča	124	SMALL ADVERTISEMENT	
MALI OGLASI			

Slika na naslovni strani:

Panjska končnica last družine Debelak iz Bleda. Foto: M. Debelak

Pogled na zbrano čebelarje na dvajsetem posvetovanju v Celju.

JUBILEJNO DVAJSETO POSVETOVANJE SLOVENSkih ČEBELARJEV JE PREKOŠILO VSE DOSEDANJE REKORDE

PROF. JANEZ MIHELICH

Dvajseto jubilejno posvetovanje slovenskih čebelarjev je bilo tokrat prvič zunaj slovenske prestolnice, in to v mestu ob Savinji, v Celju, ki se ponaša z zelo hitro se razvijajočo sejmsko dejavnostjo. To je bil razlog, da je Čebelarstva zveza Slovenije v soboto, 15. januarja 1997 na Celjskem sejmu organizirala svoje jubilejno posvetovanje.

Kakor je pokazal obisk, je bila ta odločitev vodstva Čebelarstva zveze Slovenije pravilna. Tudi največji optimisti nismo pričakovali, da bo v Celje prišla tolikšna množica čebelarjev iz vse Slovenije. Več kot tisoč tristo čebelarjev, največ jih je prišlo iz Štajerske, Primorske in osrednje Slovenije, je do zadnjega kotička napolnilo veliko dvorano sejmišča in tudi razstavne prostore, v katerih je bila postavljena razstava čebelarstva opreme in inovacij. Posvetovanje je, brez velikega pretiravanja, preraslo že skoraj v pravi kongres slovenskih čebelarjev. Žal je nekaj

Posvetovanje je odprl predsednik ČZS g. Lojze Peterle.

obiskovalcev ostalo brez stolov in brez zbornika z referati, za to pa se jim opravičujemo. Potrudili se bomo, da bodo zbornike dobili naknadno po pošti, saj jih je zveza že dobila iz ponatisa. Tako so zdaj na voljo tudi za vse druge čebelarje, ki jih lahko naročijo po telefonu.

Posvetovanja se je udeležilo tudi nekaj gostov iz sosednjih držav. Iz Italije je prispel naš stari znanec velečebelar g. Commaro, pa tudi iz Hrvaške je prispelo kar precejšnje število čebelarjev. Udeležila se ga je tudi večina slovenskih vzrejevalcev matic, to pa je razumljivo saj je bila osrednja tema prireditve pomen matice v sodobnem čebelarstvu. Vodil ga je podpredsenik zveze dipl. org. g. Boris Seražin. Najprej je pozdravil goste in udeležence, nato pa je predsednika Čebelarске zveze Slovenije g. Lojzeta Peterleta zaprosil, da naj uradno odpre prireditev. Ta se je najprej zahvalil čebelarjem za izjemno udeležbo, to pa bo vodstvu zveze dalo novo spodbudo za organizacijo prihodnjih posvetovanj. Med drugim je dejal, da se čebelarji očitno zavedajo pomena kakovostnih matic kranjske pasme za povečevanje proizvodnje čebeljih pridelkov v čebelarstvu, to pa je temeljni pogoj za konkurenčnost in donosnost našega čebelarstva. Prišel je čas, ko moramo svetu ponuditi tisto, kar je v čebelarstvu svetu cenjeno, to pa so naša izjemna kranjska sivka, panjske končnice, čebelnjaki, naši gozdni medovi in naša čebelarska tradicija. Za to bomo imeli največ možnosti, če bomo pridobili organizacijo svetovnega čebelarskega kongresa leta 2003. Kandidaturo zanj smo vložili na zadnjem kongresu Apimondije v Švici. Čebelarjem je zagotovil, da si bo vodstvo zveze tudi letos prizadevalo na pristojnih ministrstvih zagotoviti nekatere ugodnosti, kakršnih so bili deležni že lani, predvsem cenejši sladkor za jesensko krmiljenje čebel. Na koncu je vsem čebelarjem zaželel medeno letino.

Nato so sledili pozdravni govori. Najprej je spregovoril velečebelar g. Commaro. Poudaril je, da tudi furlanski čebelarji iščejo kakovostne matice. Najboljše rezultate so dosegli s potomkami matic, ki so jih uvozili iz Avstrije in jih križali z do-

mačimi troti. Vse kaže, da poklicnim čebelarjem omogoči visoke donose križanje med različnimi rodovi. Za njim je spregovoril predsednik komisije za selekcijo pri ČZS g. Janez Gregori. Poudaril je, da si je komisija zadala nekaj ciljev, predvsem uvedbo blagovne znamke za slovensko kranjsko matico, saj naj bi to pripomoglo k povečanju njenega izvoza, in uvedbo posebnega priznanja vzrejevalec leta za tistega vzrejevalca, katerega matice bodo na progenem testiranju, ki ga vsako leto izvaja Kmetijski inštitut Slovenije, pokazale najboljše rezultate.

Potem se je začel uradni del posvetovanja. Prvi je spregovoril predsednik nemških vzrejevalcev matic, inž. K. F. Tiesler. V svojem referatu je opisal rezultate štirideset let trajajoče vzreje in selekcije čebel kranjske pasme v Nemčiji. Številne ugotovitve nemških čebelarskih inštitutov in vzrejevalcev so nam lahko dober napotek za to, kako dobiti dobre rezultate pri selekciji čebel. Eden od poglavitnih ciljev nemških vzrejevalcev in inštitutov pri selekciji naše čebele je bila mirnost čebel, saj je v več nemških deželah zaradi prenaseljenosti obstoj čebelarstva odvisen prav od te lastnosti čebel, kmalu pa bo postala zelo pomembna tudi pri nas. Naslednji cilji pa so: pridelek medu, nerojivost, čistilni nagon, mirnost na satju in čistost pasme. Nemškim strokovnjakom za selekcijo čebel je z načrtno selekcijo ter s kontroliranim križanjem na plemenitih postajah na otokih in z umetnim osemnjevanjem, v katerega je bilo vključenih veliko število čebelarjev in vzrejevalcev matic, uspelo vzrediti mirnejše in manj rojive čebele in tudi donos medu na družino se je od leta 1962 do zdaj povprečno povečal od 16 na 26 kilogramov. Izboljšale so se tudi lastnosti čebel tistih čebelarjev, ki se s selekcijo niso ukvarjali, in to po zaslugi trotoev iz okoliških čebelnjakov, v katerih so čebelarji opravljali selekcijo. Po njihovih izkušnjah je za uspešno selekcijo čebel pomembno, da imajo vzrejevalci in čebelarji enoten selekcijski program, torej enotna merila za odbiro posameznih lastnosti, dobro evidenco in nadzorovano oplojevanje matic. V severni Nemčiji so organizirali veliko tečajev in na

njih usposobili številne vzrejevalce in druge čebelarje za umetno osemenjevanje matic. Slovenskim strokovnjakom in vzrejevalcem je tudi priporočil, naj pri selekciji naše sivke več pozornosti namenijo mirnosti in manjši rojivosti naše čebele, ker bomo matice le tako lahko uspešno prodajali nemškim in tudi drugim evropskim čebelarjem.

Brez dvoma je izvoz naših matic lahko ena od velikih izvoznih in s tem dohodkovnih priložnosti za številne naše čebelarje. Naša prednost je v tem, da imamo čistost pasme delno še vedno zagotovljeno na precejšnjem delu ozemlja Slovenije. Zato moramo toliko več pozornosti nameniti selekciji na omenjene pridobitne lastnosti naših čebel, za to pa bomo seveda potrebovali tako pomoč stroke kot države. Odločilnega pomena bo brez dvoma spoznanje samih vzrejevalcev, da je prilagoditev zahtevam kupcev matic po svetu v njihovem interesu, saj so avstrijski, nemški in v zadnjem času tudi češki vzrejevalci kranjske sivke zelo prodorni in uspešni. Le tako bomo spet lahko postali pomembni izvozniki naše čebele, kot smo to že bili ob prelomu stoletja. Ne bo nam dosti pomagala slava nekdanjih izvoznikov čebel, saj je danes pomembno le, da si prilagodljiv in da pravočasno zaznaš, kaj tržišče zahteva, in to tudi ponudiš. To velja na vseh področjih in tudi pri prodaji čebel oziroma matic.

Naslednji je spregovoril dober znanec slovenskih čebelarjev, naš rojak iz Švedske dr. Josef Stark. Poudaril je, da je kranjska pasma čebel na Švedskem zelo cenjena, saj v zelo ostri zimi dobro prezimi. Švedska bo tako mogoče postala zanimivo tržišče tudi za naše matice, enako pa velja tudi za druge skandinavske države. Za njim je o novejših dognanjih iz biologije vloge matice v čebelji družini in praxe matic spregovoril dr. Janko Božič. Nato pa je o organizaciji vzreje matic pri nas spregovoril dr. Janez Poklukar, vodja oddelka za čebelarstvo in selekcijo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije. Poudaril je, da je v zadnjih desetih letih vzreja matic pri nas doživljala svoje vzpone in padce. Izguba jugoslovanskega tržišča je precej prizadela naše vzrejevalce, kljub

temu pa se je vzreja matic od leta 1985, ko je enajst vzrejevalcev vzredilo 11.500 matic, povečala na 30.000 matic v zadnjih nekaj letih. Pri tem je veliko pomagalo ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Seleksijski program omogoča popolno samoiniciativnost vzrejevalcev in večjo kakovost vzrejenih matic. Število vzrejevalcev pa se, žal, ni občutno povečalo, saj jih je le petnajst. Zato je preostale čebelarje pozval, naj se odločijo za vzrejo matic, in jim natančno pojasnil način prijave in registracije vzrejališča matic.

Naš največji vzrejevalec matic g. Janko Pislak je nato na kratko predstavil svoj način vzreje, ki je prilagojen vzreji večjega števila matic, pri katerem mora biti postopek kolikor mogoče racionalen in učinkovit. Dr. Aleš Gregorc je spregovoril o zdravstvenem varstvu čebel v vzrejališčih, v katerih je postopek kontrole nekoliko bolj zahteven. Na koncu pa sta besedo dobila tudi Mirko Pavlin in Pavle Zdešar. Prvi je govoril o dodajanju matic, ki je za male čebelarje včasih velik problem, drugi pa o tem, kakšne matice potrebujejo čebelarji, ki v raztegljivih panjih (z več kot 28 sati AŽ mere) čebelarijo na med. Po njegovem mnenju zahteva velik panj visoko produktivno in plodno enoletno matico, družina pa mora biti tudi dober meddar. To je še posebej pomembno za prevažalce, saj ti pri pogostih prevozi izgubijo precej čebel, te pa lahko nadomesti le plodna matica. To je tudi pogoj za živalne družine. Zato bi bila po njegovem mnenju primernejša selekcija čebel v velikih panjih, v katerih lahko najbolje ugotovimo plodnost matice.

Na koncu lahko ugotovimo, da je bil seminar zelo strokoven in kakovosten, to pa je razveseljivo. Brez dvoma bodo zanimivi referati pozitivno vplivali na nadaljnje delo pri selekciji kranjice, tako pri posameznih čebelarjih kakor tudi pri vzrejevalcih. Za nekatere čebelarje je bil predvsem prvi referat preveč strokoven, a to je bila le posledica zahtevne teme letošnjega posveta.

Tudi čebelarska razstava je ponudila veliko novosti, o katerih bo razpravljala komisija za tehnologijo pri ČZS. Vsem

Podpredsednik zveze g. Franc Šivic je predstavil gosta iz Italije (iz Vidma) g. Commara.

Edini tuji predavatelj na letošnjem posvetovanju je bil g. inž. F. Tiesler iz severne Nemčije (desno), levo pa je naš znani čebelar g. Dušan Medved, ki je bil moderator in prevajalec.

Nastopili so tudi naši vzrejevalci. Z g. Mirkom Pavlinom se je o dodajanju matic pogovarjal dr. Janez Poklukar.

Novost na letošnji razstavi je bilo tudi novo naravno sredstvo za dimljenje čebel "Dimko", ki ga je razstavil g. Košak iz Domžal.

Nakladni panj po zamisli g. Matjaža Vehovca iz Velenja in ga je imenoval FV panj.

Nov je bil tudi strojček za ometanje čebel, ki ga je razstavil g. Omahen iz Lukovice.

razstavljavcem gredo čestitke za udeležbo in ekspanate, za katere lahko rečemo, da so po izdelavi in kakovosti materialov že na evropski ravni. Omenim naj le nekatere novosti, ki smo jih videli. Posebno pozornost je pritegnil na vrtljivem podstavku razstavljen FV panj, ki ga je skonstruiral g. Matjaž Vehovec, član ČD Mlinšek iz Velenja. Po prvih reakcijah čebe-

Paviljonček s panjem, ki visi pod vago je razstavil g. Franc Peterka iz Preloga pri Domžalah.

larjev lahko pričakujemo, da se bo panj širil med čebelarji, saj omogoča zelo prenostavljeno čebelarjenje. Z avtorjem se vodstva društev lahko dogovorijo za predavanje, poskrbel pa je tudi za izdelovanje tega panja pri izkušenem mizarju. Nakladne AŽ panje pa sta razstavila g. Avgust Ošljaj iz Lendave in g. Videčnik iz Zreč. Ta je razstavljal tudi že znane za-

klade. Posebno izvedbo zaklade, ki kaže, da se že uveljavlja tudi širše, je razstavil g. Franc Peterka iz Domžal, poleg te pa še posebno panjsko tehniko, ki jo postavimo nad panj, in zaboj za prenašanje zaleženih satov. Posebne, zelo počasi tleče trakove za dimljenje čebel, je predstavil čebelar g. Marjan Košak iz Domžal, zelo zanimiv strojček za ometanje čebel iz medenega satja pa je razstavil g. Henrik Omahna iz Lukovice. Sodeloval je tudi Franci Marolt s posterji. Seveda so razstavljali tudi znani izdelovalci čebelarstva opreme in repromateriala, podjetje Logar trade d.o.o. iz Šenčurja, Apis M. D.O.O. iz Vrhnike, Kovinska galanterija Rakovec d.o.o. iz Ljubljane, Mizarstvo Franc Krže iz Vrhnike, Jože Rihar iz Gabrja, Čebelarstva zadruga Nektar in drugi. Prav bi bilo, da

bi komisija za tehnologijo ocenila novitete in najboljšim razstavljalcem in eksponatom naknadno podelila tudi pisna priznanja.

Brez dvoma je torej jubilejna prireditelj pokazala, da so bila prizadevanja ČZS pravilna, da je posvetovanje v celoti doseglo svoj namen, da je postalo najpomembnejša prireditelj slovenskih čebelarjev in da ima pomemben vpliv na nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva. Vsem, ki so k temu pripomogli, gredo iskrene čestitke. Zahvala velja vsem referentom, razstavljalcem in organizatorjem in seveda čebelarjem za množičen obisk. Posebej se zahvaljujemo g. Dušanu Medvedu, ki je poskrbel za prevode in pomoč pri prvem delu seminarja.

KRANJSKA ČEBELA IN DANAŠNJI ČAS

prof. biol. JANEZ GREGORI

Posvetovanje slovenskih čebelarjev, že dvajseto po vrsti, je bilo letos v Celju. Posvečeno je bilo eni sami temi - matici. Izjemno število udeležencev je prekosilo vsa pričakovanja. Poleg stolov v velikanski dvorani je zmanjkalo tudi izvodov zbornika, natisnjenega v nič manj kot tisoč izvodih. Udeležba dokazuje, da je zanimanje za matice med slovenskimi čebelarji izjemno veliko, zanimanju pa se je morda pridružila tudi skrb, da bi pri nas utegnili biti z maticami kaj narobe.

Domovina kranjske čebele je na ozemlju zdajšnje Slovenije. Strokovno ime *Apis mellifera carnica* ji je dala dežela Kranjska. Velikokrat, a kot je videti še vedno ne dovolj, je bilo poudarjeno, da je slavo kranjske čebele širil že naš slavn prednik Anton Janša, prvi učitelj čebelarstva na avstro-ogorskem dvoru. Za njim so prihajali številni drugi, bolj ali manj pomembni čebelarji, ki so se prav tako zapisali kranjci in jo slavili. Spomnimo se samo Mihaela Ambrožiča iz Mojstrane in Jana Strgarja iz Bohinjskega kota. Roje in matice sta pošiljala tako rekoč po vsem svetu. Res je, da sta bila trgovca in sta to počela iz komercialnih nagibov. Res pa je tudi, da sta bila dobra trgovca, saj nikoli nista izpustila priložnosti, da v svojem boga-

tem propagandnem gradivu ne bi poudarjala, da prodajata čebelo kranjske pasme. Skrbela sta, da sta prodajala samo prvovrstno blago in to se je tako njima kot celotni deželi bogato obrestovalo. Trgovina s čebelami je cvetela.

Predvsem po drugi svetovni vojni pa so začeli nesolidno poslovati s tujimi partnerji, ki so polagoma ugonobili trgovino z maticami pri nas. Pobudo za vzrejo in prodajo matic so vzeli v roke različni tuji čebelarji, predvsem avstrijski. In zdaj se lahko samo žalostno čudimo, če celo iz ust evropskih čebelarjev slišimo, da je domovina kranjske čebele Avstrija. Resnici na ljubo pa moramo poudariti, da so vsa povojna leta tudi nekateri vzrejevalci pri nas vztrajali pri kakovosti svojega blaga.

Prav presenetljivo je, kako malo številnim pomeni naša avtohtona pasma čebele. Res, njeno ime imamo velikokrat na jeziku, če pa bi lahko kaj naredili za njeno popularnost, navadno na to pozabimo. Taka priložnost je bila ob pripravi novega denarja po osamosvojitvi Slovenije. Na kovancu za 50 stotinov je upodobljena čebela, z napisom *Apis mellifera*. Ali res ne bi mogli zraven pripisati še *carnica*? Res, da je tudi pri drugih upodobljenih živalih na

kovancih navedeno samo vrstno ime. Če so se že odločili, da na našem denarju upodobijo kozoroga, za katerega ni trdnih dokazov o njegovi avtohtonosti pri nas, bi z vso pravico lahko poudarili, da je kranjska čebela naša in samo naša.

Če čebelarji s svojimi čebelami niso najbolj zadovoljni, navadno ne razmišljajo, kaj je temu vzrok, ampak najpogosteje začnejo razmišljati, kako bi jih zamenjali. Radi bi nekaj novega, takšnega, da bi rešilo vse težave. Take težnje so že dolgo znane. Zato ni čudno, da so že leta 1920 zahtevali zakonsko varstvo kranjske čebele, in sicer tako, da bi prepovedali vnos drugih pasem k nam. O tem je pisal tudi Slovenski čebelar (SČ 1995 (4): 116). Zdaj je vnos tujih pasem čebel res z zakonom prepovedan, vendar tega nihče ne upošteva niti ne sankcionira. Kadar se komu zljubi, si priskrbi tuje čebelje pasme in nato čaka, da se bo zgodil čudež. Pa se ne. V zadnjem času je veliko govora predvsem o buckfaški čebeli, saj marsikateri naš čebelar v njej vidi rešitev. Po njej segajo celo nekateri naši vzrejevalci matic, o tem pa smo lahko slišali tudi na posvetovanju v Celju. In slišali smo tudi očitek, da le s težavo prepoznavna svoj panj, zato se pogosto zaletava v druge. Vsaj nekaj kritike kot obliži na rane zagovornikov kranjice!

Oče buckfaške čebele je brat Adam. Vzredil jo je za angleške potrebe, ko jim je pršica skoraj v celoti uničila njihovo avtohtono čebelo. Verjetno se vsi spomnimo fotografij Adamovega čebelarstva in tega, da so DB panji postavljeni v četverčkih, vsak obrnjen z žrelom v svojo smer. Mi pa povečini čebelarimo v paviljonih, v katerih so žrela tesno skupaj. Dajmo si enkrat dopovedati, da je brat Adam vzredil svojo čebelo za angleške potrebe in da z njo ni nameraval kolonizirati Evrope! To počnejo številni drugi vzrejevalci, kajti pri tej čebeli so zavohali masten zaslužek in zdaj za velike denarja mešajo štrene čebelarjem po vsej Evropi.

Slovenci smo obsojeni na Evropo, to pa med drugim pomeni tudi občutno liberalizacijo zakonodaje. To že občutijo koroški čebelarji, ki so se znašli v Evropski uniji. Doslej jim je uspevalo ponekod ohraniti kolikor toliko čisto kranjico, zdaj jih pri preprečevanju vnosa tujih pasem na območja

ne varuje več niti zakon. Začeli so bili plat zvona, zato so dali pobudo za ustanovitev mednarodne delovne skupine. V njej so poleg Avstrije še Slovenija, Hrvaška, Madžarska in Italija. Ta naj bi v Bruslju skušala doseči možnost za zakonsko varstvo avtohtone pasme kranjske čebele. Med prvimi nalogami delovne skupine je bila ugotovitev, na katerih območjih je kranjica še dovolj čista in kje so ohranjene znane linije te pasme. Ugotovili so, da so se čebele na ozemlju Slovenije prilagajale krajevnim razmeram, ki so posledica podnebja in paš. Ker so te razmere v Sloveniji precej različne, so se čebele različno prilagodile, tako da zdaj lahko govorimo o različnih ekotipih kranjske čebele pri nas, npr. o pannoniskem, alpskem in dinarskokraškem.

Pri varstvu kranjske čebele moramo narediti še korak naprej. Poleg temeljne ugotovitve, na katerem območju pri nas je pasma še čista, moramo čim bolj skrbno določiti tudi meje razširjenosti posameznih ekotipov. Pri tem mora sodelovati stroka in ugotovitve znanstveno utemeljiti. Določitev ekotipov bo izjemnega pomena tudi pri vzreji matic v prihodnje. Križanci med posameznimi ekotipi lahko dosežejo občutno večje donose v primerjavi z nekrežanci. Zato bodo imela dobro načrtovana križanja v prihodnje zelo pomembno vlogo. Seveda pa je treba brezpogojno ohraniti čiste linije posameznih ekotipov, ker bo le tako vedno na razpolago neoporečno vzrejno gradivo.

Dipl. inž. F. K. Tiesler iz Nemčije je v Celju spregovoril o 40 letih vzreje matic kranjske pasme v Nemčiji. Zaradi številnih odličnih lastnosti je kranjica v Nemčiji zelo cenjena in široko razširjena, njena hiba pa je veliko nagnjenje k rojivosti. Pri primerjavi matic, dobljenih iz Slovenije v 70. letih in v zadnjem času, je poudaril, da pri zadnjih opažajo povečano agresivnost in nemirno sedenje na satju. Če odmislimo možnost, da bi bila ta ugotovitev lahko spretna trgovska poteza v korist nemških vzrejevalcev matic, se moramo temeljito zamisliti. Mirnost čebel je na nemškem trgu (in mogoče še kje) vse bolj odločilna lastnost, saj številni čebelarji na naseljenih območjih in si hudih čebel preprosto ne morejo privoščiti.

prof. biol. Janez Gregori je predsednik komisije za vzrejo matic na ČZS, spregovoril je tudi na posvetovanju v Celju.

Znano je, da pri medpasemskih križanjih čebel lahko dobimo tudi neljube rezultate. Poleg tega, da ponekod pri takih križancih ugotavljamo manjšo odpornost na bolezni, so lahko tudi izjemno agresivni. Koliko so pri nas čebelarji vnašali matice čebel tujih ras, kot sta kavkaška in italijanska, je težko reči, saj poročila o takih početjih le počasi curljajo na dan. Kako je s križanci kranjice in buckfaške čebele, tudi ni dosti znano. Res je, da se potomci posameznih primerov križanja s tujimi rasami kmalu utopijo v morju kranjskih čebel. Pa vendar je treba pomisliti na to, da je lahko posledica takih početij večja agresivnost čebel. Pri tem pa ne smemo prezreti škodljivih vplivov, ki jih puščajo na čebelah nadloge sodobnega časa, predvsem varoa. Povečana agresivnost gre tudi na račun tega, zato bi bilo zanimivo agresivnost primerjati z obsegom napadenosti čebel z varoo v Nemčiji in pri nas.

Večni argument proti kranjski čebeli je njena rojivost. Kot vemo, je eden poglavitnih dejavnikov, ki pospešuje rojenje utes-

njenost. Kaj pa, če s kranjico, ki je znana po svojem silovitem razvoju, že od nekdaj čebelarimo v premajhnih panjih? Devet ali desetsatni AŽ panj ni dovolj prostoren za plodno matico. Nekateri naši čebelarji, ki imajo panje z možnostjo povečevanja prostornine, pravijo, da z rojenjem nimajo težav. Natančna opazovanja in meritve v tej smeri bi mogoče pokazali, da smo kranjici delali krivico. Pri selekciji naj ne bo cilj odbira takih matic, ki napolnijo naše standardne panje, ampak takih, ki so dovolj plodovite, da napolnijo največje panje, ki jih uporabljamo pri nas. Velike družine prinesejo veliko medu.

Mogoče še kratka misel o maticah, ki jih ponujajo naši vzrejevalci. V preteklosti so želeli pri nas vzrediti čim več matic, premalo pa so poudarili zahtevo, da naj bodo matice vrhunske tudi po svoji kakovosti. Sklenjeni so bili posli s tujimi partnerji za lepo število matic, vendar se leto pozneje naročilo ni ponovilo. Finci in Japonci bi nam verjetno vedeli precej povedati o naših maticah. Premalo se zavedamo, kolikšno škodo lahko naredimo z enim samim

Naš znani mentor mladih čebelnjakov g. Franc Marolt je v Celju prikazal svoje posterje pod naslovom "Človek in čebela"

Za večje uveljavljanje zatiranja varoe z naravnimi sredstvi se trudi g. Franc Medja iz Jesenic. Tudi on je razstavljal v Celju.

ne v celoti dobrim poslom. Povzroči jo posameznik, škoda pa prizadene vse domače vzrejevalce. Prav zato komisija za selekcijo pri ČZS razmišlja o uvedbi blagovne znamke za matice. Ta bi bila porok, da je blago res kakovostno. Naš cilj mora biti, da bi v Sloveniji vzredili čim več matic, vendar morajo biti te res kakovostne.

Za razliko od gojenja drugih živali, pri katerih je mogoče nadzorovati parjenje, je čebelarjenje nekakšna kolektivna dejavnost. Matice se prašijo s troti iz širše okolice, zato pravzaprav vsi čebelarji prispevamo h končni genski sliki naše čebele. Zato

Znan slovenski čebelarski inovator je tudi g. August Ošljaj iz Lendave, ki je razstavil zelo enostaven AŽ nakladni panj.

Foto vse slike: J. Mihelič

je še toliko pomembnejše, da se vsi zavedamo skupnega cilja, to je vzrediti boljše čebelo. K temu prispeva vsak posameznik, od njegove ozaveščenosti pa je odvisno, kolikšen bo njegov prispevek. Naj ne poskuša vsak na svojo roko česa spremenjati pri čebelah. Zavedajmo se, da najboljšo čebelo že imamo, in to je kranjica. S skupnimi napori jo še izboljšajmo. Z vztrajnim odbiranjem skušajmo spraviti v ospredje najboljše lastnosti in počasi odstraniti različno gensko navlako, ki smo jo morda v svoji nevednosti vzredili v preteklosti.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

MATIJA ŠERAK

Ta in prihodnji mesec naše čebele najbolj potrebujejo dobrega čebelarja. Naša prva skrb mora biti, da je v panju dovolj kakovostne hrane. To je namreč mesec najintenzivnejšega razvoja čebel in zato tudi največje porabe hrane iz zaloge, ker

je narava z medicino še zelo skopa. Med se rodi na medu, so vedeli že stari čebelarski očaki, zato v AŽ panju ne sme biti nikoli manj kot 5 kg kakovostne hrane. Skrajni ukrep družine, ki ji primanjkuje hrane, je, da izmetava ličinke. Če je v panju

čez zimo gospodarila varoa in najdemo na bradah poškodovane mlade čebele, je nujen takojšen ukrep. V tem primeru gre za dve možnosti: ali jeseni takšnemu panju nismo dodali fluvalinatnih palčic ali pa se je pojavila odpornost varoe na to zdravilo. Če gre za odpornost, se moramo posvetovati s pristojnim veterinarjem. Nadaljujemo z dražilnim krmljenjem, opustimo pa ga lahko šele tedaj, kadar je v naravi vsaj toliko paše, da je tehtnica izravnana. Še je nevarnost ropanja, zato bodite pri pregledovanju družin previdni in ne puščajte satja v dosegu roparic. Zdaj je treba očistiti zadelavine zlasti zadnja vratca, da bodo imele čebele med prevozom na pašo dovolj zraka. Sam to delo opravim s posebnimi vilicami za odpiranje satja, tudi jeklena ščetka prav pride. Pri tem je treba skrbno paziti, da ne raztrgamo žične mreže. Zadelavino-propolis je omenil že A. Janša v svoji knjigi Popolni nauk o čebelarstvu, izdani v nemškem jeziku, vendar njena uporabnost ni bila dovolj raziskana vse do obdobja po drugi svetovni vojni, čeprav bi med vojno še kako prav prišla.

V začetku aprila ponavadi še spodbujamo čim hitrejši razvoj čebeljih družin, proti koncu meseca pa ga moramo zaradi nevarnosti rojenja pogosto že zavirati. Ta mesec bo cvetelo sadno drevje, ki ga je v Sloveniji povsod dovolj. Čebele bodo intenzivno gradile satje, če bo v naravi vsaj toliko paše, da bo tehtnica izravnana. Mnenj o tem, na kateri prostor postaviti satnico v izdelavo, je toliko, kolikor je čebelarjev. Najhitreje jo bodo zgradile, matice pa jo bo zalegla, če jo dodamo ob zadnji sat zalege. Čebele pa najlepše gradijo satnice v medišču, če je družina dovolj živalna in je v naravi paša. Dražilno krmljenje pri tem skorajda ne pomaga. Satnice, na katerih bomo jeseni zazimili čebele, morajo biti najmanj trikrat zaležene, da so za prezimovanje dovolj tople. Zato dam ponavadi na kostenjevi paši vsakemu panju izdelati še zadnjo satnico v letu. Iz teh satov ne točim, ampak jih zgodaj spomladi uporabim za dodajanje v plodišču ali pa iz njih po akacijevi paši ustvarim rezervne družine z mlado matico. Po akacijevi paši namreč stare matice mladih satov ne zaleže več rade.

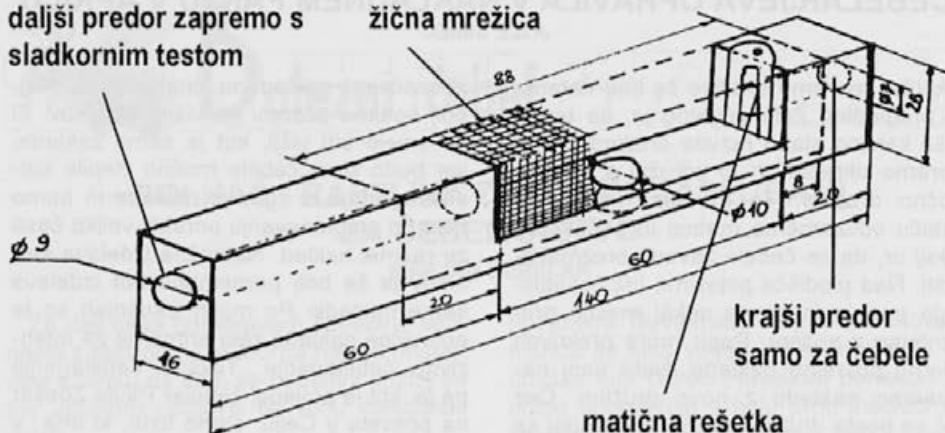
Konec tega ali v začetku prihodnjega meseca bodo morali čebelarji, ki čebele prezimijo samo v plodišču, nastaviti tudi medišča. Pri tem moramo biti zelo natančni. Če nastavljam prezgodaj, ko družina še ni dovolj razvita, jo zaradi gretja večjega prostora zavremo pri njenem razvoju, če pa čakamo predolgo, se lahko razvije rojilno razporeženje. Dodano satje ne sme biti povsem prazno. Pokrit med odkrijemo in tako privabimo čebele v medišče. Nikakor pa ob nastavitvi medišč ni priporočljivo prevešanje zalege, ker medišče še ni toplo. To lahko storimo šele po približno desetih dneh. Zanimiv način nastavljanja medišč sem opazil pri velečebelarju g. Pislaku. Ker mi je dovolil objavo, naj ga opišem. Vseh 2.000 panjev razvija v plodišču. Ker matice zamenjuje vsako leto, v njegovih čebelnjakih ni slabih družin. Že pri jesenskem pregledu očistijo vse prizidke v panjih, tako da v obdobju pridelovanja matičnega mlečka vse delo poteka hitro in tekoče. Ker ima družine zelo izenačene, nastavlja vse družine v posamezni enoti hkrati. V plodišču nima gradilnika. Da pa čebele lahko gradijo tudi trotovsko satje, vloži v medišče kot skrajni sat le prazen satnik s centimetrsko osnovo. Poleg njega vloži narejen sat, potem pa izmenično sat in satnico do zapolnitve medišča, tako da so v medišču najmanj po štiri satnice. Poleg paše v naravi čebele še izdatno krmi, tako da so satnice hitro vsaj delno izdelane. Takšne sate potem vloži v plodišče, v medišče pa sate s pokrito zalego. Tako sta za to leto končana obnova satnic in prevešanje zalege, povečini pa je onemogočen tudi rojilni nagon.

Tako g. Pislak! Kako pa mi? Aprila morajo biti družine še skrbno odete. Če se družina doslej še ni namestila na sredino panja, zdaj to storimo sami. Če so čebele ob zalego nanosile preveč cvetnega prahu, lahko ta prah odmaknemo za sat ali dva. Če je v srednjem delu satja zalega, v zadnjem pa med, lahko vsak drugi zaležen sat obrnemo za 180 stopinj, vendar to ne smeta biti prvi in zadnji zaleženi sat. Rojenje preprečujemo z večkratnim posegom v čebeljo družino, saj vemo, da čebelja družina po vsakem posegu potrebuje tri dni, da pospravi in uredi svoje domovanje,

daljši predor zapremo s
sladkornim testom

žična mrežica

krajši predor
samo za čebele

matična rešetka

PISLAKOVA DODAJALNA MATIČNICA

pri tem pa pozablja na rojenje. Zdaj je tudi čas za obnovo satja, saj je treba vsako leto v vsakem panju obnoviti vsaj tri do pet satov. Največje zadovoljstvo pa občutim tedaj, kadar najdem v panju mlado oplojeno matico in kadar so v panju lepi, prvokrat zaleženi sati.

Čebelarstvo posvetovanje v Celju je za nami. Nekateri so bili z njim zadovoljni, drugi manj. Za nas ljubiteljske čebelarje je bilo preveč statističnih podatkov in premalo uporabnega. Vsekakor je Pislakov opis matičnice za skoraj popoln uspeh pri dodajanju, zlasti pa pri zamenjavi matic, tako pomemben, da ga posredujemo vsem čebelarjem. Postopek je izjemno preprost in tudi sam sem ga že preizkusil. Verjeli ali ne, tudi čista trotovska družina je brez vsakega drugega posega v družino sprejela mlado oplojeno matico. Poglavitno je, da pridejo čebele skozi krajši predor, ki je znotraj zavarovan s koščkom matične rešetke, hitreje do matice, kot bi lahko prišla matica skozi daljši predor do čebel. Znano je, da čebele matico, ki je ne želijo, stisnejo v klopič in zadušijo. V tej matičnici se to ne more zgoditi. Čebele, ki lahko obiskujejo matico, raznesejo njen duh po vsem panju, in ko je ta osvobojena, ni več nevarnosti, da bi jo čebele umorile. Najslabše matičnice za dodajanje matic so

navadne plastične prenosne matičnice, ker čebele ne morejo priti neposredno v stik z matico, v mrežastih matičnicah pa lahko. Na ta način sem predelal tudi stare podolgovate matičnice. Odrezal sem jim čep in znotraj namestil matično rešetko. Družini, ki ji hočete zamenjati matico, odstranite staro in takoj dodajte drugo v opisani matičnici. Dvakratni poseg v družino tako ni potreben.

Na občnem zboru ZČD Murska Sobota je bil sprejet sklep, da bodo akacijeva pasišča delila posamezna društva (11). Ker prevažalci ne poznate meja območij posameznega društva, pošljite svoje prijave najpozneje do 15. aprila na naslov: ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV, 9000 MURSKA SOBOTA. Zveza bo zbrane prijave posredovala posameznim društvom. Na področju Goriškega, kjer je akacije manj, pasišč ne bomo odprli za prevažalce, saj je paše komaj dovolj za domače čebelarje. Opozoriti pa želim tako prevažalce kot domače čebelarje na strpnost. Prekmurci smo dobri gostitelji, zato si tega slovesa ne želimo zapraviti. Čebelarstvo društvo Moravske toplice že objavlja svoj razpis za zasedbo pasišč, vendar bomo tudi prijave, ki bodo prispele na naslov Zveze, izročili društvu.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V APRILU

JOŽE ŠIMEC

Aprila moramo družine že bolj natančno pregledati. Zelo verjetno je, da bomo našli kakšno slabo razvito družino. Takoj moramo ukrepati in jo združiti s srednje močno družino. To naredimo tako, da slabiču odvzamemo matico in počakamo nekaj ur, da se čebele zavedo brezmatičnosti. Nad plodišče položimo list časopisnega papirja in ga na nekaj mestih preluknjamo z nožem. Papir mora prekrivati celotno površino naklade. Nato nanj navezujemo naklado z novo družino. Čez noč se bosta družini združili. Začetniku se lahko zgodijo različne nevšečnosti, kljub temu naj ne obupa, ampak naj bo potrpežljiv, če je potrebno, naj za pomoč prosi izkušenega čebelarja.

Največji problem za čebelarje začetnike je, kako povečati število čebeljih družin. Svetovati je lahko, vendar ima vsak nasvet kakšno pomanjkljivost, tudi zato, ker imajo čebelarji začetniki različne možnosti za čebelarjenje. Eden ima čebele pri hiši, drugi daleč proč, nekateri nimajo ne hiše ne zapuščena čebelnjaka in morajo začeti tako rekoč iz nič. Za začetnika, ki želi širiti svoje čebelarstvo, je pomembno, da ima dovolj rezervnega satja, za to pa potrebuje rezervne satnike in satnice. Ni nujno, da imamo že takoj na začetku podnice za vse panje. Če imamo tri podnice, imamo lahko šest družin, po dve na eni podnici. Seveda moramo spodnjo in zgornjo družino ločiti z vmesnimi lesenitnimi pregradnimi ploščami, ki jih namestimo nad spodnjo družino, na to pa namestimo družino v nakladi s prevrtno čelno steno. Luknja naj bo vrtana nekoliko nižje od sredine in naj ne bo večja od 20 mm. Na ta način si vsaj začasno prihranimo izdatek za tri podnice in tri pokrove. Pri tem moram še dodati, da slabšo družino namestimo vedno zgoraj, močnejšo pa spodaj. Tako bomo slabše družine, ki bodo zgoraj, občasno lahko dražljivo krmili z raztopino ali s pogačo.

Šele v tem mesecu začnemo podstavljati oziroma nastavljati naklade. Ker je to opravilo pri normalnih nakladah težaško, čebelarjem priporočam, da čebelarijo s

polovičnimi nakladami enakih mer. Najbolj bodimo pozorni pri višini satnikov. Ti ne smejo biti višji, kot je sama zaklada, ker bodo sicer čebele močno zlepile satnike spodnje in zgornje naklade in bomo zato pri pregledovanju porabili veliko časa za razmik naklad. Natančna izdelava satnikov je še bolj pomembna kot izdelava same naklade. Po mojih izkušnjah so te polovične naklade zelo primerne za intenzivno čebelarjenje. Takšno čebelarjenje pa je, kot je povedal čebelar Pavle Zdešar na posvetu v Celju, samo tisto, ki ima v raztegljivem panju vsako leto mlado matico. Tu mislim na raztegljivi panj navzgor (LR) ali nazaj (zaklada, doklada).

Pri polovičnih nakladah je mogoče tako izredno spodbujanje rojilnega nagona kot njegovo preprečevanje. Pri tem panju ne delamo s posameznim satnikom, ampak vedno s celo naklado. Ko posumimo, da je družina v rojilnem razpoloženju, naklado na enem koncu dvignemo in pogledamo od spodaj, ali so čebele že začele graditi matičnike in ali jih je matica že zalegla.

Torej, ta mesec moramo vso skrb nameniti razvoju čebeljih družin. Če bo vreme ugodno bodo imele družine v začetku maja polno čebel najmanj v dveh nakladah, močne družine pa tudi že v treh nakladah. Vse panje označimo z številkami in za vsakega izdelajmo posebno tabelo. Če zmoremo, si kupimo tehtnico za pod panj. Tehtnica naj bo večja, vsaj za 130 kg, saj samo ena naklada tehta od 10 do 13 kg, skupaj s podnico, pitalnikom in streho pa skoraj 50 kilogramov.

Pomembno je, da ne zamudimo z vstavljanjem satnic ob začetku cvetenja češnje. Aprila je tudi čas za označevanje matic. Vsako leto označimo matice z določeno barvo. Letos je to rumena barva. To opravilo je nujno in nam bo vzelo nekaj več časa, vendar bomo pozneje za to poplačani. Pregled panjev, polnih medu, zalege in čebel, je za čebelarja še veliko bolj zamuden. Ob pregledih si zapišemo stanje v družinah in tudi številk matice, če jih imajo. (nadaljevanje prihodnjič)

Bolezni čebel

BOLHAČ - RASTLINA Z VELIKIMI ZASLUGAMI ZA ČEBELARSTVO

MARJAN DEBELAK

Že dalj časa nameravam čebelarje seznaniti z rastlino, ki je morda največ prispevala k temu, da smo se čebelarji doslej še kar uspešno postavili po robu zajedalski varoji.

Prvič sem ime bolhač zasledil, ko sem leta 1985 prebiral knjižico Varoza - krpljavnost čebel. Avtor knjižice je naš veliki čebelarski strokovnjak prof. dr. Jože Rihar. V njej navaja podatek o obstoju akaricidnih sredstev za boj proti varoi. Med drugimi tudi ekstrakte piretrum, ki jih pridobivajo iz bolhača. Nato sem ime te rastline zasledil le tu in tam, mimogrede, v nekaterih zapisih.

S prijateljem sva veliko razpravljala o možnostih boja proti varoi in želela spoznati to rastlino s pomenljivim imenom. Žal dolgo nisva mogla odkriti, za kakšno rastlino gre, kljub temu da sva veliko poizvedovala med čebelarji.

Vznemirjal naju je podatek, da ima ta rastlina v sebi snov, ki učinkuje proti varoi in nekaterim drugim insektom, čebelam pa ne škoduje. Kemična formula te posebne snovi naj bi pripeljala raziskovalce do odkritja umetno pridobljenega sredstva, ime-

novanega **fluvalinat**. Takrat raziskovalci menda še niso vedeli, da ta insekticid ne uničuje tudi čebel. Fluvalinat ponekod že dolgo uporabljajo v boju proti insektom v kmetijstvu in sadjarstvu.

Spominjam se sporočila, kako so čebelarji povsem po naključju odkrili, da je fluvalinat zdravilo proti varoi. Opazili so namreč, da so v kraju, kjer so zatirali insekte s fluvalinatnimi pripravki, čebele ostale žive, varoa pa je poginila.

Bolhač - *Tanacetum cinerariifolium* na rastišču v botaničnem vrtu Biotehnične fakultete v Ljubljani.

Bolhač v cvetličnem lončku; ena od številnih rastlin, ki sva jih z Igorjem Frančičem vzgojila iz semen in namenila za opazovanje in nadaljnje poskuse.

Foto: M. Debelak

Naključje je tudi pomagalo, da sem končno le našel tako dolgo iskani bolhač. Ko sem nekega dne listal revije starejših datumov s kupa, ki se nabira v čebelarški knjižnici pri Čebelarški zvezi Slovenije, sem iz radovednosti odprl tudi revijo Proteus. Glej ga šmenta! Odprlo se mi je prav na strani, na kateri je bil članek in lepa barvna fotografija z naslovom "Bolhač (*Tanacetum cinerariifolium*), (že?) pozabljena kulturna rastlina". V članku je prof. dr. Tone Wraber imenitno predstavil rastlino in njene zasluge v precej oddaljeni preteklosti. Zanimivo pa je, da o bolhačevih zdajšnjih zaslugah (za čebelarstvo) v botaničnih krogih še niso bili poučeni. Precej podobno, kot se nam je, nasprotno, dogajalo v čebelarških krogih.

No, kakšna je rastlina bolhač in kje raste, sem zvedel, nisem pa je še videl rasti. Po namigu prof. Wrabra, s katerim sem se seveda takoj pogovoril, sem vprašal v ljubljanskem botaničnem vrtu in imel sem srečo. V svoji živi zbirki rastlin so imeli tudi grmiček bolhača, ki je prav tedaj bujno cvetel. Morda je bila to edina rastlina bolhača v Sloveniji, saj v naravi raste ponekod znatno južneje od naših krajev, kot bomo videli pozneje. Nekaj mladih sadik, ki so se namnožile ob glavnem grmu, so mi prijazno odstopili, da sem jih lahko vsadil v lončke in jih s prijateljem gojiva doma. Bolhač težko prenaša hud mraz in tudi vlago mora imeti, če ne, propade.

Prejšnje poletje sem letoval v prijaznem kraju Valun na Cresu, kjer je bolhača našel in fotografiral prof. Wraber. Lahko si mislite, da sem ob vseh počitniških dolžnostih prav nestrpo oprezal tudi za bolhačem. Pa dolgo nisem imel sreče. Zadnje dni počitnikovanja sem lezel nekoliko višje v hrib nad morjem, na katerem so bili ostanki starih, davno opuščenih kamnitih teras. In glej! Pod divjim figovim drevesom in v njegovi okolici je rasel bolhač. Cvetna stebelca so bila že suha in tudi seme se je že vsipalo iz cvetnih koškov. Seveda sem se rastlin do sitega nagledal in obral obilo semen. Naslednje dni pa se mi bolhač ni več skrival. Ob sprehodih v notranjost otoka sem se ga lahko po mili volji nagledal.

V slikovitem in izjemno razglednem kraju Lubenice sem se zadnji dan počitnic

govarjal s prijaznim starejšim domačinom in ta mi je razkril še nekaj podrobnosti o bolhaču. Pripovedoval mi je, da je v otroških letih skupaj z drugimi vaščani nabiral bolhačeve cvetove za prodajo. Trgati pa so morali samo take cvetove, ki so se pravkar odpirali. Zato so jih morali med cvetenjem nabirati vsak dan. Težave pa so imeli zlasti ob nedeljah in cerkvenih praznikih, saj kot bogaboječi verniki ne bi smeli delati. Morali so si nekako izprositi posebno dovoljenje in odvezo greha od svojega župnika. Tudi to je zgodovina bolhača.

***

Bolhač zdaj čaka, da bodo v njem morda odkrili še kakšno možnost uporabe njegove "formule" za zatiranje ali vsaj odganjanje škodljivega mrčesa, kot je varoa.

Čudno je vsekakor, da je množica čebelarjev in raziskovalcev iskala najrazličnejša zdravilna zelišča in učinkovine, ki bi pomagale v boju proti varoi. Bolhača, ki nam raste skoraj pred nosom in je že iz davnine znan naravni insekticid, pa kot da so spregledali.

Čeprav uporabnost fluvalinatne formule bolhača pri zatiranju varoe morda že upada, ker so zaznali odpornost varoj tudi na to učinkovino, tej rastlini vendarle dolgujemo zahvalo, da je rešila čebele v najbolj kritičnem času, ko smo bili zelo neobogljivi pri zatiranju tega povsem novega sovražnika naših čebel.

Spomnimo se, da vsa druga kemična sredstva proti varoi niso dovolj učinkovala ali pa so učinkovala le krajši čas, kako smo jih s težavami uporabljali in drago plačevali.

Ta prikupna, skromna in koristna rastlina torej zasluži ne le zahvalo, temveč spomenik. Naj raste in cveti!

***

V naslednji številki bomo objavili prispevka, ki podrobneje in bolj strokovno osvetlujeta to tematiko.

Izkušnje naših čebelarjev

MOJ NAČIN ČEBELARJENJA Z AŽ PANJI NA 10 SATOV

JANEZ VOGRIN

Kdaj in kako sem začel čebelariti in kako sem povečeval število čebeljih družin.

Povod za čebelarstvo mi je dal sosed stric, ko mi je podaril dva čebelja roja. Vedno mi je govoril, da si moram prizadevati za močne družine, kajti samo od močnih družin lahko pričakujem plačilo za svoje delo. Te besede so v meni odzvanjale kot opomin.

Čebelariti sem začel leta 1950 in postopno sem povečeval število svojih družin. Leta 1960 sem imel 20 čebeljih družin. Tedaj sem se tudi poročil na manjšo kmetijo. Ker je bila kmetija majhna, druge zaposlitve pa nisem imel, sem iskal dodaten vir zaslužka pri čebelah. Zato sem začel povečevati število čebeljih družin in leta 1965 sem jih imel že 40. Tega leta sem bil tudi izvoljen za tajnika Čebelarske družine Bogojina, in to delo sem potem opravljal več let. V Prekmurju, kjer živim in čebelarim, so najpomembnejše paše na travnikih in akaciji. Vendar pa so paše zaradi preoranih travnikov in škropljenja proti plevelom vse skromnejše. Začel sem razmišljati, kako bi lahko še kaj medu nabral na gozdni paši. Leta 1975 sem se odločil, da bom čebele peljal na gozdno pašo, zato sem začel število čebeljih družin spet povečevati. Leta 1980 sem jih imel 70. S tem številom dosežem dodaten dohodek, tako laže poravnam stroške prevoza. Tudi zdaj še vedno čebelarim s tolikšnim številom čebeljih družin, poleg njih pa imam še 20 rezervnih. To pa je tudi zgornje število družin, ki jih poleg kmetije lahko še opravljam. Čebelarim predvsem na med. V vseh teh letih ni bilo tako slabe letine, da ne bi z iztržkom poravnal osnovnih stroškov, sicer bi moral čebelarjenje opustiti, kajti drugih virov dohodka nisem imel. Že vrsto let mi čez zimo ni propadla nobena družina, kljub temu da je čebeljak samo 7 m stran od hleva.

Opisal vam bom moj način čebelarjenja. Ker se nova čebelarska sezona začne avgusta, bom tudi jaz začel s tem mesecem. V prvi polovici meseca so moje čebele še na gozdni paši. Takrat vstavim flualinatne deščice, če tega nisem storil že v drugi polovici julija. Če čebele v naravi najdejo vsaj še nekaj medicnine, jih pustim še cel mesec na paši, kljub temu da se med trdi. V nasprotnem primeru jih odpeljem domov in jih takoj začnem dražilno krmiti. Vsak drugi dan jim dodam 3/4 litra raztopine v razmerju 1:1. Proti koncu meseca količino povečam na 1 liter, odvisno od moči družine. To traja tako dolgo, da vsako družino dokrmim s 13-15 kg sladkorja. Čebel pa nikoli ne puščam na gozdni paši septembra, čeprav paša še traja. Ko se vrnem s paše, najprej iztočim med iz medišča. Ker preizumujem čebele v medišču, vzamem iz medišča vse sate, jih postavim na stojalo, dvignem palice, vzamem deščico z matično rešetko, jo očistim in znova vstavim, tako da je od sprednje stene panja odmaknjena za 1,5 cm. To storim predvsem zato, da gredo čebele lahko po sprednji steni v medišče. Če imam v katerem panju matično rešetko po vsej površini, to delo ni potrebno. Potem prestavljam čebeljo družino iz plodišča v medišče, tako da se čebele čim manj vznemirjajo. To je tudi priložnost, da izločim satje, ki ni primerno za prezimovanje, in hkrati ugotovim, koliko je treba družino še dokrmiliti. Presodim tudi moč družine in raziščem, ali matica ni bila tiho prelegana, predvsem v panjih, v katerih imajo matice porezana krila. Vse to si zapišem za vsako družino posebej. Prestavljanje družin opravi v drugi in tretji vrsti v čebelnjaku, v spodnji vrsti pa samo, če so družine močne. Zgodi se, da se katera matica znova vrne v plodišče. Te družine ne prestavljam več v medišče, saj si je sama izbrala svoj prostor za prezimovanje, kljub temu pa vse satje pustim v medišču.

Potem jih začnem krmiti za zimsko zalogo, in sicer vsak drugi dan po 1 kg sladkorja v 9 dcl vode. Krmim jih tako dolgo, da vsaki družini dokrmim 10 kg sladkorja, ob tem pa upoštevam, da ima vsaka družina še kak kilogram medu. Krmljenje končam najpozneje konec septembra. Po 15. septembru znova vstavim fluvalinatne deščice, potem pa jih do julija naslednjega leta ne vstavljam več. Palčke vstavljam tako, da vzamem okence iz medišča, jih potisnem med sata spodaj pri matični rešetki, kajti čebele gredo v plodišče na pitalnik. Do oktobra končam vse posege v čebeljo družino, okrog 15. oktobra le še izvlečem palčke iz panja. Takrat za okenca vstavim tudi plast lepenke, in znižam izletna žrela na 7 mm. Drugo plast lepenke, ovite s časopisnim papirjem, vstavim po napovedi ostrejšega mraza, ponavadi decembra. Vsak izlet med zimskimi meseci skrbno opazujem, ali se čebele normalno vedejo. Tretjo plast lepenke ovite s časopisnim papirjem, vstavim v začetku februarja. Panjev ne odpiram do sredine marca. Takrat s svetilko ugotovim, kje prezimuje družina in koliko satov zaseda, hkrati pa pitalnik premestim na mediščno okence. Dražilno jih začnem krmiti po 19. marcu, in to vedno s tekočino. Slabih družin ne krmim. Takim družinam ob toplejšem vremenu vzamem meden sat, ga v premeru 10 x 10 cm odkrijem in znova vstavim tik ob gnezdu. Večjih površin ne odkrivam, ker bi med lahko iztekal. Postopek lahko občasno ponovim. Ob začetku dražilnega krmljenja dajem čebelam mlačno raztopino sladkorja in medu v razmerju 1:1, in to vsak tretji dan pol litra. Po potrebi primešam tudi zdravilo. Krmljenje traja vse do cvetenja češnje. Takrat ugotovim obseg zalege, količino hrane in hkrati vstavim satnice. Dve tik ob gnezdu, dve pa v plodišče. Takrat imajo družine povprečno 5-7 satov zalege. Tedaj tudi steham kontrolni panj. Če zaradi slabega vremena ni donosa, čebele znova dražilno krmim, in to vsak drug dan po pol litra raztopine. Po 20. aprilu čebele obsegajo vse sate v panju, zalega obsega 7:9 satov, to je tudi čas za prestavljanje dela zalege in matice v plodišče. Takrat matičam porežem krila. Družin v čebelnjaku ne izravnavam z odvzemanjem zalege moč-

nim družinam, ampak slabše razvitim družinam raje dodajam rezervno družino. To delam tako, da iz medišča vzamem vse sate, prekrijem matično rešetko s časopisnim papirjem, z nožem zarežem nekaj odprtín, nato pa si pripravim rezervno družino in v medišče prestavim samo sate z zalego in matico v sredino. Čebele ometem iz satov, v katerih ni zalege. Nato vzamem vse sate iz plodišča. Na stojalu ločim sate z zalego in sate brez nje. Obvezno pa poiščem matico in jo uničim. Nato vse čebele ometem iz satja z zalego in jih sproti vstavljam v medišče, ometene čebele pa vrnem v plodišče. Satje brez zalege vstavim nazaj v plodišče in čebel ne ometam. To delam hitro, kadar je temperatura 20 °C ali še več. Družina brez matice in zalege v plodišču hitro zviša temperaturo, tako da greje začasno nezasedeno zalego v medišču. Če je skupaj več kot deset satov zalege, jih vstavim sosednji družini. Združevanje ponavadi opravi konec aprila ali v začetku maja, če je vreme ugodno. Matico in del zalege prestavim v plodišče šele po sedmih dneh. Takšno združevanje je skoraj vedno stodostno uspešno. Kljub temu da prestavljam zalego še v začetku maja, se v precejšnjem številu čebeljih družin pojavi rojilni nagon. V tem primeru naredim dva večja posega v družino. Najprej odvezem matico z dvema satoma zalege in naredim rezervno družino (ali odvezem samo matico in jo uničim), potem pa porežem matičnike, ki bi se lahko izvalili v devetih dneh. Drugič posežem v družino deveti dan potem, ko sem odzvel matico. Porežem vse matičnike, razen tistega, ki je najbolj viden, tako da ga lahko kontroliram. Če z družino nisem bil zadovoljen, cepim matičnik iz družine, ki se je izkazala kot najboljša. Ko se matica izvali, rojilni nagon počasi popušča in družina postane bolj delovna. Ker začne akacija cveteti približno 15. maja, se precej zalege izvali in čebele dobijo več prostora za med. Če je vreme ugodno, so donosi lahko rekordni, to pa velja predvsem za tiste družine, ki so imele po cvetenju češnje sedem do devet satov zalege. Pred cvetenjem akacije iztočim iz stranskih satov med iz medišča. S prestavljanjem zalege v medišče ravnám tako, da je vedno šest

satov zalege v medišču, v katerem se ob bujnem cvetenju akacije čebele izvalijo zadnje. Vedno pa sem pozoren na tak maticnik v medišču, da ga pravi čas porežem. Delo pri čebelah si tako naravnam, da jih ob cvetenju akacije pustim v miru. Če pa moram postaviti kaj nujnega, to opraviim proti večeru. Akacijev med točim sedem dni po cvetenju. Takrat tudi pripravim družine na gozdno pašo. Tistim, ki niso rojile, znova prestavim zalego v medišče. Sam čebele še vedno prevažam tako, da panje nalagam na prevozno sredstvo. Ker čebel ne prevažam več na druge paše, je zame to primernejše, pa tudi prevoznega sredstva mi ni treba vzdrževati. Do prevoza je precej mladih matic že oplojenih, tako da že zalegajo. Družine nekoliko oslabijo, so pa delavne in si hitro opomorejo. Na mojem gozdnem pasišču je nekaj kostanja in lipe, pa tudi smreke in jelke. Če ob prevozu čebel že med smreka (donosi medu so lahko visoki in trajajo kratek čas), čebele takoj preusmerim na gozdno pašo. To dosežem tako, da jim v sladkorno raztopino

pomešam nekaj kg smrekovega ali hojevovega medu. Med za ta namen hranim še iz prejšnjih let. Kaj se na gozdni paši dogaja, mi pokaže panj na tehtnici. Če se ta toliko spusti, da bi bil lahko ogrožen razvoj družin, jih takoj krmim.

Za konec pa še nekaj izbranih podatkov, ki jih zapisujem že od leta 1981. Iz teh podatkov je razvidno, koliko let je bilo slabih, srednjih, dobrih in zelo dobrih. Tako je bilo pet let slabih, šest srednjih, dve dobri in tri zelo dobra. Povprečje v letih 1981-1996 je izračunano na panj. Najnižji donos medu je bil 20,40 kg, najvišji pa 62,20 kg. K temu naj dodam, da je bila lani dobra paša na akaciji, saj se je teža kontrolnega panja od začetka do konca cvetenja povzpela na 26,50 kg. Povprečje iztočenega medu na akaciji je bilo 19,80 kg.

Spoštovani čebelarji, skrbimo, da bomo imeli močne družine in prihranili si bomo marsikatero razočaranje. Opisal sem vam moj način čebelarjenja, spoštujem pa tudi vaše načine in vam želim uspešno čebelarjenje v tem letu.

MOJI ČEBELARSKI SPOMINI

prof. EDI SENEGAČNIK(nadaljevanje)

Prevažanje na ajdovo pašo pa je postalo takrat počasi problematično. Posamezni prevažalci so, kot to delajo danes, navallili zlasti na dobra pasišča in tam nakopičili svoje panje. Ajdova paša pa je silno občutljiva in nevarna za ropanje. Tako se je zgodilo, da so ponekod zaradi tega čebelarji prevažalci izgubili svoje čebele, na žalost pa tudi domačini. Začeli so se hudi spori, pravde in celo fizični obračuni. Med čebelarji je nastala pravcata revolucija. Mednje je morala poseči oblast in skušala napraviti red. Na banski upravi smo imeli takrat poklicnega referenta za čebelarstvo. To je bil Jože Okorn, znani čebelar iz Škofje Loke, ki je v svojem vzornem čebelnjaku prirejal čebelarska predavanja in tečaje za vzrejo matic. Tega moža so pooblastili za ureditev te nevhvaležne zadeve.

Prepotoval je celo Slovenijo in se pogovarjal s čebelarji predvsem tam, kjer so bili problemi. Pogovarjal se je zlasti s čebelarji domačini in delno mu je tudi uspelo, da so se pomirili eni in drugi. Potem pa je v Ljubljani sklical sestanek vseh prevažalcev na ajdovo pašo in tudi domačinov. Takrat me je g. Škof naprosil, da bi na nekakšnem zboru slovenskih čebelarjev prebral poziv vsem čebelarjem prevažalcem, naj se mirno pogovorijo, oblast pa se bo pobrigala in potem izdala predpise o prevažanju čebel na ajdovo pašo. Določili so posamezna pasišča in vse je bilo nekako za silo urejeno. Nepravilnosti so se ponavljale tudi naprej (kot je to danes) in trajale tja do leta 1941, ko je izbruhnila vojna. Tega pa ni bilo konec tudi po osvoboditvi leta 1945, ko so spet izbruhnili spori, in tudi tedaj je mo-

rala posredovati oblast.

Omenil sem že, kako dobro je medila ajda. Neko leto je bil dnevni donos kar 3,75 kg. Za ajdovo pašo je to kar precej. Panji so bili v nekaj dneh polni in nam, čebelarjem, je srce poskakovalo ob takih donosih. Pa ne dolgo. Prišla je nevihta s hudo točo in uničila oziroma sesekala in stolkla v zemljo vsa ajdova stebelca. Javili so mi, kaj se je zgodilo. Z očetom sva jo takoj mahnila k čeelam. Po tedanjih predpisih bi jih lahko odpeljala na drugo pasišče, na katerem ajda ni bila prizadeta. Bilo je to nekaj dni po velikem šmarnu. Že prej sem vse uredil, da bi čebele prepeljali drugam. Pa ni bilo treba. Panji so bili do kraja polni medu in takih si niti ne bi upal v vročih in soparnih avgustovskih nočeh prevažati kam drugam. Ker v bližini ni bilo nobenih čebel, sva se odločila, da ostaneva v tem kraju do prvih dni septembra, ko je bilo treba čebele po predpisih odpeljati. Naj pa povem še tole: Ko smo pripeljali čebele domov in je tudi naša mama videla ob točenju polne medene sate, je bila prvič zadovoljna, saj smo vse posode napolnili z okusnim ajdovcem. Ona je namreč vselej nekam kritično opazovala najino čebelarško dejavnost, v katero so na tihem izginjali naši "prišparani" dinarji. In kadar nismo dobili nobenega medu, tudi to se je dogajalo, in nismo mogli ustreči svojim odjemalcem, jim je mama hudomušno dejala: "Na žalost medu nimamo. Letos sta bla na paši oče in Edi, ne pa čebele."

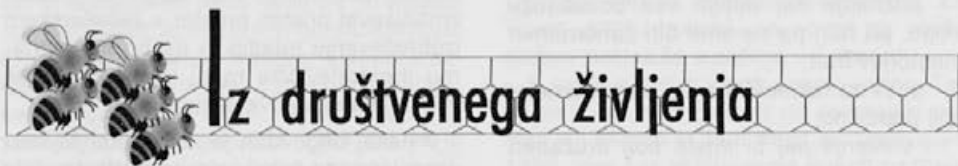
Prav tisto leto (1939) sem bil pri vojakih v Mariboru. Spet sem imel srečo, da sem ostal v Sloveniji in mi ni bilo treba odslužiti cesarja v Sarajevu oziroma v Bileći, kjer sta bili takrat šoli za rezervne oficirje. Zdaj se je ena od njih preselila v Maribor. Že leto prej pa sem končal študij na univerzi. Diplomiral sem iz germanistike in ne iz biologije, kot bi marsikdo od vnetega čebelarja pričakoval. Nemški jezik je bil že v gimnaziji moj najljubši predmet. Takrat sem hodil na počitnice v Avstrijo k svojima bratrancema in se tam izpopolnjeval, tako da sem po maturi ta jezik že kar dobro obvladal. To znanje mi je koristilo, saj sem imel že kot študent in tudi poznaje v službi na voljo največ nemške čebelarške literature.

Dobra hojeva letina nam je prinesla nekaj lepih denarcev, ki smo jih spet vložili v čebelarstvo. Dosedanji čebelnjak je postal premajhen, zato smo morali zgraditi novega, seveda precej večjega. Ta je bil dvostranski za 70 AŽ panjev. Načrt zanj je naredil moj dobri sošolec, ki je študiral arhitekturo. Napravil ga je po mojih zamislih in dotedanjih izkušnjah. Osnovo zanj pa sem dobil v Žnideršičevi knjigi Naš panj. Čebelnjak je imel tudi sobico, v kateri smo sprejemali čebelarške goste, v njej pa smo fantje tudi študirali in spali. To je bil naš najljubši prostor. Kar 50 let nam je dobro služil in navsezadnje tudi odslužil. Stoji še zdaj, ves ostareel in propadajoč, kajti moderno naselje v Murglah se je razširilo skoraj tik do njega. Zato smo ga morali opustiti in ga uporabiti za druge namene.

Ko sem bil pri vojakih, mi je mlajši brat Jurij prinesel nekaj kozarcev hojevega medu in povedal, da so pod Krimom doslej že dvakrat točili. Rekel pa mi je, da bo ob prihodu domov moje prvo opravilo točenje, potem pa temeljit pregled vseh čebeljih družin. Vse to se je potem res zgodilo. zdaj sem imel res obilo prostega časa. Službe še nisem dobil, imel pa sem malo upanja, kajti v Jugoslaviji je bilo takrat skoraj tisoč brezposelnih diplomiranih filozofov. Ponudili so mi honorarno službo na tedanji meščanski šoli v Ormožu. Seveda sem jo sprejel in bil tam zelo zadovoljen. Obiskoval sem tamkajšnje čebelarje in se seznanil tudi s poznejšim šolskim upraviteljem in čebelarškim organizatorjem Jankom Belcem. Bil je tudi dober predavatelj in ostala sva dobra prijatelja vse do njegove smrti. Po vojni me je večkrat povabil v Ljutomer in okoliške kraje. V Križevcih sem imel nekoč predavanje, tam pa je živel odličen čebelar, učitelj Kosi, ki je imel takrat prvi drevesnico medovitih rastlin in jih pošiljal po vsej državi. To je bil človek neverjetno dobrega srca, prijazen in usrežljiv. Imel je veliko razumevanja za moje čebelarstvo, dobil sem dopust, kadar koli je bilo treba s čebelami na pot. In tako sem se spomladi leta 1939 prvič odpravil na daljšo pot - na akacijovo pašo v Subotico. Pri vojakih sem spoznal nekega jurista iz Subotice, ki je služil z menoj v isti četi. V Paliću pri Subotici je imel veliko posestvo

in povabil me je v prostrane akacijeve gozdove. Poskrbel je za tovornjak, ki je prepejljal čebele na pasišče, tako da glede prevoza nisem imel prav nobenih skrbi. Nekaj dni sem ostal tam doli v omamno dišečih

akacijevih gozdovih in užival ne samo pri čebelah, ampak tudi pri dobrih ljudeh. Bili so izjemno gostoljubni in sprejeli so me za svojega.

VABILO NA 46. OBČNI ZBOR ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

V skladu z drugim odstavkom 19. člena pravil Čebelarske zveze Slovenije sklicujem 46. Občni zbor ČZ Slovenije. Občni zbor bo

v soboto 5. aprila 1997 ob 9. Uri

v 6. nadstropju hotela AUSTROTEL, Miklošičeva 9, v Ljubljani.

Prosimo čebelarske organizacije, da v skladu s 16. Členom pravil ČZS delegirajo enega delegata in mu dajo pooblastilo.

Lojze Peterle:
Predsednik ČZS

ČEBELARSKI PRISPEVKI V KMETIJSKIH NASVETIH NA PRVEM PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

Bliža se čebelarska sezona zato vam priporočamo, da v ob torkih v kmetijskih nasvetih prisluhnete čebelarskim prispevkom, in sicer 8. in 22. aprila ter 13. in 27. maja.

MENTORJI ČEBELARSKIH KROŽKOV SO ODGOVORILI NA ANKETO

FRANC PREZELJ

Analiza odgovorov na anketo ČZS opozarja na to, da je le majhno število mentorjev zadovoljnih z dosedanjo pomočjo ČZS mentorjem na področju izobraževanja mladih. Anketo smo poslali 182 šolam, prejeli pa smo le 38 odgovorov, zato analiza ne daje popolnih podatkov o razmerah na terenu.

Pri pregledu odgovorov sem ugotovil, da več kot polovica ozemlja naše domovine nima čebelarskih krožkov. Med prispelimi odgovori ni nobenega z območja Krasa, iz Notranjske je izjema le Borovnica, cela Primorska je zastopana le z odgovoroma iz Nove Gorice in Solkana. Iz Gorenjske je prispel le odgovor iz Cerkelj.

Tudi z Ljubljanskega območja je prispel le odgovor OŠ Brod. Večina odgovorov opozarja na to, da so mentorji bolj ali manj prepuščeni lastni iznajdljivosti in razumevanju vodstev šol.

Kar osem vprašanih odgovarja, da bi bilo potrebno redno izpopolnjevanje mentorjev. Skoraj vsi vprašani menijo, da je učnih pripomočkov, kot so filmi, diapozitivi, stenske slike, mikroskopske slike, prosojnice, razne igrice itd., premalo.

Približno enak odstotek pogrša pisna gradiva, kot so delovni zvezki, sodoben učbenik z učnim programom in vprašanja za preverjanje znanja.

Nujno je tudi bolj pripraviti vsakoletno srečanje mladih čebelarjev. Naj naštejem nekaj najpogostejših pripomb:

- na tekmovanju naj bo več nagrad, namenjene naj bodo tekmovalcem;
- priznanje naj dobijo vse sodelujoče ekipe, pri tem pa ne sme biti zanemarjen mentorjev trud;
- snov za tekmovanje naj bo usmerjena bolj praktično;
- srečanje naj bi imelo bolj družaben kot tekmovalen značaj;
- vsa možna vprašanja naj bi bila usklajena z veljavnim učbenikom in dostopna vsem mentorjem;
- vprašanja naj izbere nevtralna oseba ;

- datum tekmovanja je treba pravočasno objaviti v publikaciji Mlinček prostega časa.

Upam, da nam bo uspelo odpraviti vsaj del teh pomanjkljivosti, da se bo počasi zmanjševal prazen prostor v čebelarskem izobraževanju mladih in da bo na seznamu mentorjev vse manj imen, ki krožek vodijo le eno ali dve sezoni.

V nekaj odgovorih je kot pomanjkljivost omenjeno, da čebelarskega izobraževanja ni v rednih učnih načrtih osnovnih in srednjih šol. Ker se s tem vprašanjem ukvarja komisija za izobraževanje pri ČZS temu nisem namenil večje pozornosti.

PRVE IZKUŠNJE

V čebelarjenju sem začetnik, saj imam čebele šele dve leti, in to na otoku Krku. Razmere na otoku so za čebelarjenje precej drugačne kot pri nas v Sloveniji.

Začel sem z eno družino, zdaj pa jih imam enajst. Čeprav se trudim, da bi spoznal čim več skrivnosti čebeljega sveta, vem, da sem še daleč od tega. Moram pa se pohvaliti, da imam zelo dobrega mentorja. To je dolgoletni čebelar inž. Jordan Stevanović, ki čebelari z nekaj več družinami kot jaz. Doslej sem dobil priznanje, da sem dober lovec na roje.

Pred dvema letoma sem na Krku naredil pravi slovenski čebelnjak, ti pa so tam zelo redki, saj povečini čebelarijo v nakladnih panjih.

V čem so pglavitne razlike med čebelarjenjem pri nas in na otoku? Na Krku čebele po prezimovanju vzletijo skoraj mesec dni prej kot pri nas v Sloveniji. Prva paša se začne že v zimskih mesecih, ko cveti zlati rožmarin in nekatero drugo cvetje, glavna paša pa traja od maja do približno sredine junija. Julija in avgusta, ko nastopi vročina, paše skoraj ni. Tudi jesen-

sko krmljenje in priprava na zazimitev sta petnajst do dvajset dni pozneje kot v Sloveniji.

Naj omenim še, kako je bilo z lansko bebro. Spomladi je bila paša kar bogata, predvsem na akaciji, pozneje pa je bila zaradi suše bolj slaba.

Zavedam se, da so to le prve izkušnje in da bom moral še veliko postoriti, če bom želel postati pravi čebelar.

Jože Simšič

EVSTAHIJ KRAŠOVEC - STAROSTA LAŠKIH ČEBELARJEV

FRANCI MAROLT

Evstahij Krašovec iz Laškega je kljub svojim letom delaven, zgovoren in šaljiv mož. Rojen je bil leta 1914 na Tevčah pri

Laškem, v družini, v kateri je bilo čebelarjenje že več rodov stara tradicija. Zelo živo se spominja svojih otroških let in številnih

dogodkov iz svojega razgibanega življenja, tako da mu je prav zanimivo prisluhniti.

Njegov oče je vedno čebelaril s približno sto panji (do 1922), in to največini v kranjskih in dunajčanih. Leta 1922 pa so izdelali nov čebelnjak in sto novih gerstungovcev, kar je očeta in brata "koštalo" štiri pare volov. Vse delo - izdelavo panjev in čebelnjaka, vse so opravili ročno. Še posebej doživeto se spominja januarja 1929, ko se je brat odselil v svoj novi dom, s seboj pa odpeljal tudi svoje s čebelami naseljene gerstungovce. V tistih januarskih dneh je bilo zelo mrzlo - tudi do -32°C (bila je to ena najhujših zim v tem stoletju) in Savinja je zamrznila. Panje so tako naložili na sani in jih kar prek zmrznjene reke prepeljali v nove kraje. Zdi se neverjetno, a vendar je res: vse družine so preživele.

Svoje čebele je gospod Evstahij dobil že, ko mu je bilo enajst let. Še pred tem pa je poskušal "čebelariti" s čmrliji. In kako je prišel do "prvega roja", nad čimer zlasti oče sprva ni bil preveč navdušen? Tako, da je iz lesa, ki mu ga je priskrbel neki čebelar, izdelal za tiste čase prav imeniten gerstungovec. Za izdelavo panja, česar se je naučil že z osmimi leti, mu je potem čebelar odstopil roj čebel. Le v letih od 1933 do 1945 se s čebelarjenjem ni mogel kaj prida ukvarjati. V tistem razburkanem in težavnem obdobju mu je življenje namenilo marsikaj: podoficirsko šolo v Beogradu (1933), služenje vojaščine, zaposlitev v Pl-

vovarni in na železnici do II. svetovne vojne, ko je bil premeščen v železničarsko službo na Dunaj in v Laibcihe, odhod na partizane, ujetništvo (feb. 1944) v zaporih v Mariboru in v koncentracijskem taborišču Dachau, kjer je dočakal osvoboditev. Za krono vsemu trpljenju pa so ga ob vrnitvi domov poslali še v zapore v Teharjah.

K sreči je tudi hudega enkrat konec. Tako se je po vojni zaposlil na železniški postaji v Laškem in tam delal do upokojitve 1968. Ves čas službovanja in tudi pozneje

G. Krapševac z odlikovanji, ki jih nima malo.

Njegov čebelnjak je zanj največje bogastvo.

je veliko časa porabil za čebelarstvo. Menda celo toliko, da je bila žena občasno kar nekoliko nejevoljna zaradi več sto tisoč "sivih deklic", h katerim tako rad zahaja. Sprva je imel veliko družin na Lahomšku, zdaj pa kljub svojim spoštljivim letom še vedno čebelari z dvanajst panji v Laškem. Ves čas je bil zelo dejaven v ČD Laško: skrbel je za društveni čebelnjak, pomagal je pri razvitju prapora (1977) idr. Še vedno zavzeto sodeluje v več čebelarskih komisijah, zelo dejaven pa je tudi pri pripravi vsakoletne čebelarske razstave v Laškem med prireditvijo "Pivo in cvetje". Večkrat je uspešno vodil tečaje za čebelarske preglednike in po potrebi sodeloval pri zatiranju hude gnilobe. Še posebej veliko je naredil za mlade. Brezplačno je izdelal kar pet čebelnjakov za čebelarske krožke oziroma mlade čebelarje v laški občini. Polnih

dvanajst let je vodil čebelarski krožek na OŠ Laško in se z mladimi udeleževal čebelarskih tekmovanj. Vedno rad pomaga, tako ali drugače, zato je prejel vsa odličja Antona Janše in številna priznanja, med drugim tudi diplomo Pčelarskega saveza Hrvatske. Zelo rad se udeležuje različnih čebelarskih predavanj in srečanj. Tako se je npr. udeležil zasaditve lipe ob Janševi spominski plošči v dunajskem Augartnu leta 1973. O njem bi lahko povedali še vrsto zanimivih reči. Resnično vsestransko dejaven človek.

Ob koncu želimo gospodu Evstahiju Krašovcu še veliko zdravih let in veliko dobre volje. Prosimo ga pa tudi, naj vendar bolj pazi, kadar ogreba roje s smreke pred hišo, zlasti še, če je "prav posebno dobre volje"!

PETER MOČNIK - VELIKO IME SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Moža, po katerem je poimenovana Čebelarska družina Pekre-Studenci, se vsako leto nekaj dni po Valentinu spomnijo ljudje, ki jim je blizu čebelarski način doje-manja prebujajoče se narave na območju,

Peter Močnik - učitelj koroških in štajerskih čebelarjev (1887-1973)

kjer se Drava pribije iz ozke doline in steče v objem davne Panonije. Peter Močnik se je rodil 17. februarja 1887 v Strpni vasi v občini Šmihel pri Pliberku na avstrijskem Koroškem. Prvo znanje je kot sin zavednih kmečkih staršev nabiral v bližnjem Šmihelu, nato pa ga je "uka žeja" vodila na celovško učiteljsišče. Zanimivo je, da je Močnik najprej učiteljeval v Vorančevih Kotljah, potem pa je svoje znanje in ljubezen razdal po številnih koroških krajih.

Nesrečni izid plebiscita leta 1920 je ostro posegel v življenjsko usodo številnih ljudi, tudi v življenje Petra Močnika. "Demokratska" Avstrija je postala pretesna in prebridka za slovensko čutečega človeka. Prvo službeno mesto je našel na Tolstem Vrhu in tam prevzel delo šolskega upravitelja, jeseni 1924 pa ga je višji šolski svet v Ljubljani imenoval za prosvetnega referenta za Prevalje. Po letih šolskega nadzorništva v Dravogradu je enako dolžnost prevzel v Mariboru, opravljal pa jo je vse do okupacije. Tedaj so okupatorji najprej poskrbeli za to, da so zavedni slovenski učitelji in domoljubi znova rajžali - tokrat v Bosno. Po vojni se je Peter Močnik kmalu upokojil in zaživel drugačno - čebelarsko polno življenje.

Z izjemno življenjsko energijo je krepil odnos do dveh pomembnih in med seboj povezanih dejavnosti - do čebelarstva in sadjarstva. Veliko je predaval in ljudje po Koroškem so ga cenili kot poznavalca in strokovnjaka. Prav pod njegovim vplivom pa so bile v tistih krajih ustanovljene tudi prve podružnice čebelarskega in sadjarškega društva.

Močnik je bil pobudnik in prvi predsednik povojnega čebelarskega društva za Maribor in okolico. Zaradi strokovne usposobljenosti je postal tudi član glavnega odbora Zveze čebelarskih društev v Ljubljani, član uredniškega odbora Slovenskega čebelarja, svoje znanje in izkušnje pa je potrjeval tudi s pisanjem v najrazličnejše strokovne revije.

Za delo, ki je obrodilo in še rojeva sadove, je Peter Močnik prejel tudi številna priznanja, med njimi odličje Antona Janše

I. stopnje, kot prvi in edini v vsej novejši zgodovini pa je za delo v čebelarstvu prejel tudi državno odlikovanje - red dela s srebrnim vencem.

Izjemna priljubljenost priznanega učitelja je temeljila na stikih, ki jih je znal navezati, na pristnosti medčloveških odnosov in seveda na bogatem strokovnem in pedagoškem znanju. Peter Močnik ni nikoli pozabil na svoj slovenski rod, zato se je z vsemi silami zapisal razdajanju za soljudi in številni so dosegli zavidevanja vredne uspehe prav po zaslugi njegove šole. Že dolgo ga ni več med nami, ostal je spomin. V Mariboru nanj spominja spominska plošča, v Miklavžu pa smo po čebelarju Močniku poimenovali tudi ulico. Letos, 110 let potem, ko je na Koroškem ugledal luč sveta, mu znova namenjamo del našega spoštljivega spomina.

Stana Kocutar,
novinarka Radia Maribor

MLADI ČEBELARJI NA OBČNEM ZBORU

Ob novem letu se vedno lotimo tudi presojanja dela v minulem letu in načrtovanja za naprej. Mladi čebelarji, učenci osnovne šole dr. Franceta Prešerna v Ribnici, se udeležujejo tudi občnih zborov Čebelarskega društva Ribnica. Tudi januarja so se izbrani delegati udeležili občnega zbora svojih vzornikov čebelarjev in jim na njem poročali o svojem delu. Društvu so se zahvalili za denarno pomoč v letu 1996. Minulo leto je bilo uspešno, zlasti zato, ker je bil njihov novi čebelnjak ob lepem vremenu tudi učilnica, njegova soseščina pa prostor sproščenega razvedrila.

Za člane čebelarskega krožka so bili zelo pomembni in zanimivi naslednji dogodki:

- Na 19. srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev v Slovenskih Konjicah sta si tekmovalca iz nižje skupine delila 4. mesto z nekaterimi drugimi čebelarskimi krožki.

- Maja se je skupina devetih krožkarjev z mentorjem podala na pohod po gozdnih pasiščih Male gore. Med pohodom so opazovali medenje listnate ušice na javorju v višini 968 metrov nad morjem.

- Nadvse pomemben dan pa je bil 14. avgust, ko so iz dveh AŽ panjev v šolskem čebelnjaku v Ribnici iztočili prvi med. Dve

družini sta dali namreč 25 litrov gozdnega medu.

Prvo točenje je za mlade čebelarje pravi praznik.

Mladi čebelarji z mentorjem (levo) pri starosti ribniških čebelarjev g. Francu Gradišarju (v sredini).

- Omeniti velja tudi darilo 90-letnika Franceta Gradišarja. Lani je namreč članoma čebelarskega krožka Andreju Ruparčiču in Janiju Starcu podaril tri čebelje družine.

V minulem šolskem letu je krožek obiskovalo 17 članov. Srečali so se na 40 sestankih, pri delu pa so jim poleg mentorja pomagali tudi člani upravnega odbora Če-

belarskega društva Ribnica.

Na občnem zboru so se mladi krožkarji zahvalili za denarno in drugo pomoč osnovni šoli, občini Ribnica ter čebelarskemu društvu. Vsi skupaj so prispevali približno 100.000 tolarjev za nakup učil in prevoz na tekmovanje v Slovenske Konjice.

Vodja čebelarskega krožka
Bogomir Abrahamsberg

»ČE BI ČEBELE VEDELE?«

MARJAN ČEPE

To vprašanje mi roji po glavi, če razmišljam, kako nekateri čebelarji ravnajo pri prodaji medu. Pri tem mislim na tiste čebelarje, ki z zelo nizko ceno medu razvrednotijo delo čebel in tudi svoje delo.

Zgodilo se mi je lani jeseni. Nekega dne je prišla k meni gospa, ki že več let kupuje pri meni med in je bila z njim tudi vedno zadovoljna. Na njeno vprašanje o ceni medu sem ji povedal, da prodajam kilogram medu po 700 tolarjev. Na to mi je odgovorila, da, žal, nisem preveč poceni. Ta njena pripomba me je nekoliko prizadela. Ker sem ugotovil, da je obveščena, sem ji povedal, da so v našem kraju nekateri čebelarji, ki prodajajo med celo po 400 tolarjev za kilogram, in da ne bom užaljen, če ga bo v prihodnje kupovala drugod. Povedal pa sem ji, da sam ne prodajam marmelade in da je za kakovosten domač gozdni med to primerna in poštena cena. Na to mi je odgovorila, da je poceni med že kupila,

vendar da ni bila zadovoljna z njegovo kakovostjo. Z odgovorom sem bil zadovoljen, saj se je pokazalo, da še velja staro slovensko reklo, »malo denarja malo muzike«. Še bolj pa sem bil zadovoljen, ko se je čez nekaj dni ta gospa vrnila celo z več praznimi kozarci.

Seveda cenejši med ni vedno manj kakovosten, to bi lahko dokazala le analiza, a že pretirano nizka cena zbujja pri kupcih sum o kakovosti. Nekateri čebelarji se skušajo žal svojega medu čim prej znebiti za vsako ceno. Ne dolgo tega sem si v trgovini ogledal cene marmelade; te so od 430 do 600 tolarjev za 850 gramov marmelade.

Nikomur ne mislim vsiljevati, po kakšni ceni naj prodaja svoj med, a tem čebelarjem moram povedati, da slovenskemu čebelarstvu zelo škodujejo. Ali je potem kaj čudno, če govorimo, da je naše čebelarstvo nedonosno. Razmerja, ki so jih nekoč

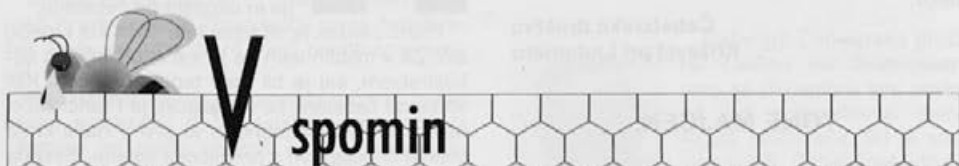
Marjan Čepe je priden organizator čebelar-skih razstav, tudi letos je v marcu pripravil svojo samostojno raz-stavo.

upoštevali čebelarji, da je kilogram medu enak ceni litra žganja in kilogramu telečje-ga mesa, so s tem porušena. Moj nasvet čebelarjem, ki prodajajo med po tako nizki ceni, bi torej bil: pristnega in kakovostnega

medu ne prodajajte pod ceno, saj se ne pokvari in lahko počaka kupca, ki bo pri-pravljen plačati pošteno ceno.

Če bi čebele »vedele«, kako podcenju-jete njihovo delo, bi jokale. Toliko v razmi-slek slovenskim čebelarjem.

JOŽE KRETIČ

Kmalu bo minilo že leto dni, ko nam je kruta usoda iztrga-la iz naše sredine dolgoletne-ga čebelarja in člana ČD Bar-je Jožeta Kretiča.

Rodil se je l. 1914 v Tev-čah pri Ajdovščini. Že kot otrok je vzljubil čebele. To je opazil tudi bližnji čebelar, saj je večkrat opazoval njegove čebele. Končno mu je podaril roj čebel. Vse do leta 1942, ko ga je zajela vojna vihra, je pridno čebelaril. Takoj po vojni se je vključil v obnovo porušene domovine in služboval v različnih kra-jih od Kočevja do Kopra, zato svojega čebelars-tva ni mogel obnoviti. Šele leta 1952, ko se je zaposlil na Igu in si na Rudniku v Ljubljani zgra-dil lasten dom, je spet začel čebelariti. Postal je član ČD Barje in pogosto se je udeleževal čebe-larskih srečanj v čebelarskem domu. Mlajšim

čebelarjem je posredoval svoje izkušnje in jim tudi marsikaj svetoval, za kar smo mu vsi hval-ležni. Za svoje delo je prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje.

**Čebelarska družina
Barje**

MILAN UMEK

Novembra lani nas je presenetila in pretresla no-vica, da je ugasnilo mlado življenje 43-letnega prijate-lja in čebelarja. Kako zelo spoštovan in priljubljen je bil pri čebelarjih, je dokazal ve-ličasten pogreb na pokopa lišču v Gabrijelah.

Milan je bil zelo uspešen mentor čebelarskega krožka na osnovni šoli Šentjanž. Že lani je začel temeljito pripravljati

kročkarje na posavsko tekmovanje mladih čebelarjev. Le-to bo maja na osnovni šoli Šentjanž, žal brez njega.

Za svoje dejavno delo v društvu in pri vzgoji mladih čebelarjev je prejel priznanje Antona Janše III. stopnje.

Za njegove čebele bosta kot zvesta člana naše čebelarске organizacije odslej skrbela njegova žena in sin.

**Svet posavskih
čebelarjev**

JANKO TRSTENJAK

Po hudi boleznii smo se lani poslovili od našega dolgoletnega člana 59-letnega Janeza Trstenjaka. Čebelaril je povprečno s 60 čebeljimi družinami in to vse dotlej, dokler mu je zdravje to dopuščalo. Sicer pa je čebelaril z velikim veseljem. Zelo rad se je udeleževal vseh strokovnih in drugih čebelarских srečanj. Bil je zelo dejaven in zvest član naše družine. Ohranili ga bomo v spominu kot dobrega čebelarja in iskrenega prijatelja.

**Čebelarско društvo
Križevci pri Ljutomeru**

TONE MAJCNEN

Težko je v nekaj vrsticah predstaviti bogato in plemenito življenje Toneta Majcna, po srcu navdušenega čebelarja, po duši pa naprednega in poštenega kmeta.

Minilo je leto, ko smo se številni čebelarji in prijatelji poslovili od 63-letnega

Toneta in ga s številnimi društvenimi prapori spremili na njegovi zadnji poti na šentjanško pokopališče.

Tone je bil eden izmed velikih slovenskih čebelarjev, ki je imel več kot 300 čebeljih družin. Dolga leta je uspešno sodeloval s podjetjem Medex kot kooperant. Več let je bil član Čebelarskega društva Sevnica, leta 1983 je bil ustanovni predsednik ČD Šentjanž. Na pašah v južnih krajih Jugoslavije, kamor je Tone prevažal čebele, je rade volje pomagal in brezplačno pazil na čebele svojih prijateljev. Njegova objektivna poročila Čebelarški zvezi Slovenije o pašnih razmerah so koristila številnim čebelarjem.

Tone je živel polno življenje naprednega kmetovalca na vasi in v svoji osebi združil vse, kar se na vasi združiti da. Kmetijsko pridelavo je združil s čebelarstvom, kot gasilec pa je varoval kmečke domačije pred požari.

Za njegovo aktivno delo mu je Medex podelil srebrno in bronasto plaketo, za zasluge pri razvoju slovenskega čebelarstva pa je prejel nagrado Petra Pavla Glavarja.

Čebelarstvo pri Majcnovih ne bo zamrlo, nadaljujeta ga žena Marija in zet Miran.

**Svet posavskih
čebelarjev**

FRANCU JANZKU V SPOMIN

Dne 23. novembra smo se tiho poslovili od dragega člana naše Čebelarске družine Rogaška Slatina Franca Janžka. O človeku, kot je bil naš pokojni čebelar Janžek, bomo na naših srečanjih govorili še veliko let, saj se ga bomo spominjali kot izjemno dobrega in uspešnega čebelarja.

Franc Janžek je bil rojen leta 1914 kot kmečki sin. Že v mladih letih se je začel ukvarjati s čebelarstvom, saj je bil med tedaj dragocen. Ker so takrat čebelarili še v kranjčih, je Franci začel razmišljati bolj sodobno in je prvi v naše kraje uvedel čebelarstvo s premičnim satjem. Seveda ga je tukajšnje čebelarско društvo tako opazilo in povabilo v svoje vrste, kar je z veseljem sprejel. V naši "Kroniki čebelarске družine Rogaška Slatina" ga v letu 1952 že najdemo kot predsednika družine, na njenem čelu pa je bil polnih 19 let. Svoje znanje je rade volje prenašal na druge, vesele narave, kot je bil, je velikokrat organiziral izlete po naši domovini. Organiziral je tudi predavanja o čebelarstvu in na svojem domu z veseljem sprejel vsakogar, ki ga je obiskal. Čebelaril je povprečno s 40 do 50 čebeljimi družinami.

Za njegovo delo mu je Čebelarška družina Rogaška Slatina podelila odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Ker pa je bil na našem območju prvi, ki je uvedel tako imenovani AŽ panj, ga je Republiška komisija za pospeševanje čebelarstva nagradila tudi z odličjem Antona Janše I. stopnje.

V 82. letu je še vedno oskrboval okrog 40 čebeljih družin. Ko so se njegove čebelice pripravljale na prezimovanje, je večkrat povprašal svojega naslednika, ali so dovolj nahranjene. Kot da bi vedel, da jim nikoli več ne bo mogel poma-

gati. V našem društvu pa bo ostala velika praznina, katere ne bo moč nadoknaditi.

Pokojni Franc Janžek počiva na pokopališču sv. Trojica pri Rogaški Slatini. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu.

**Čebelarica družina
Rogaška Slatina**

JOŽE MIKETIČ

Tiho in mirno, kot je živel, nas je lani jeseni zapustil dolgoletni član našega čebelaricega društva Jože Miketič. Rodil se je leta 1905 v številni kmečki družini v Tribučah in že kot mlad fantič začel čebelariti. Svoje čebelarstvo je letos razširil na 100 čebeljih družin in kmalu je postal eden naprednejših čebelarjev v Beli krajini. Takoj po vojni je med prvimi začel prevažati čebele z vlakom v Gorski Kotar in Liko. Svojega bogatega čebelaricega znanja ni ohranjal samo zase, saj smo ga čebelarji večkrat prosili za pomoč in nasvete. Vedno je znal preudarno in pametno svetovati.

Kljub napornemu delu na kmetiji je vedno našel čas za čebele in tudi za delo v našem društvu. Tako je bil vrsto let član upravnega odbora. Za svoje aktivno delo v društvu je prejel odličje Antona Janše II. stopnje.

Zaradi visoke starosti in bolezni so mu pošle moči in postopno je zmanjševal svoje čebelarstvo, kljub temu pa ga ni nikoli popolnoma opustil.

Na njegovo zadnjo pot smo ga prijatelji in čebelarji pospremili s čebelaricekim praporom. V spominu ga bomo ohranili kot skromnega in vzornega čebelarja ter dobrega prijatelja.

**Čebelariceko društvo
Črnomelj**

VLADO PAULIČ

Kruta bolezen je pred zimo za vedno vzela tudi Vlado Pauliča, člana naše čebelariceke družine. Rojen je bil leta 1948 v Lovrencu na Pohorju. Že kot deček je vzljubil čebele in že leta 1966 postal tudi član naše družine.

Bil je zelo prizadeven član, mentor za vzgojo mladih čebelarjev, dejaven pa tudi v delu upravnega odbora društva. Za svoje čebelariceko znanje, trud in čas, ki ga je posvetil društvu ob skrbi za dobre in močne družine čebel v svojem čebelnjaku je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

**Čebelariceka družina
Lovrenc na Pohorju**

JOŽE KAJZER

Konec leta smo se lovrenski čebelarji poslovili od 75-letnega staroste naše družine.

Čebelaril je več kot petdeset let. Bil je eden izmed najbolj izkušenih in največjih čebelarjev, dober učitelj in dober prijatelj zlasti mlajšim čebelarjem, saj jim je z velikim veseljem posredoval svoje znanje in svoje izkušnje. Bil je v skupini čebelarjev, ki je imelo takoj po drugi svetovni vojni svojo plemenilno postajo za vzrejo kranjskih matic na Klopnem vrhu na Pohorju. Tudi v čebelariceki družini je bil zelo dejaven, bil pa je tudi član upravnega odbora.

Za svojo aktivnost v čebelaricekem društvu in delu s čebelami je prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje ter častno plaketo za več kot 50 let čebelarjenja.

Lovrenski čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ALOJZ HOČEVAR

Čebelarji Čebelariceke družine Cerklje na Gorenjskem smo se decembra lani poslovili od dolgoletnega člana Alojza Hočevarja. Bil je ustanovitelj Čebelariceke družine Velesovo, ki se je pozneje priključila Čebelariceki družini Cerklje na Gorenjskem.

Čebelariti je začel že kot otrok, pri tem pa ga je spodbujal župnik iz Zapog pri Vodica, saj je videl, kako je fant navdušen nad čebelami. Od takrat se vse do svojega 87. leta ni več ločil od njih.

Bil je ljubitelj narave in čebel in je rad pomagal vsakemu začetniku. Sam je čebelaril s 30 panji, zadnje leto pa jih je imel še deset.

Bil je marljiv in čebelam je posvetil vse svoje življenje. Tudi ko je v visoki starosti imel prometno nesrečo in je ostal priklenjen na invalidski voziček, se jim ni odpovedal, temveč je zanje navduševal sina in vnuka. Z njim se čebelarjenje pri hiši ne bo končalo, saj je sam vzgojil svoje naslednike.

Čebelarji smo se od njega poslovili s čebelaricekim praporom in svečo.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

**Čebelariceka družina
Cerklje na Gorenjskem**

ČEBELARJI!

Obveščamo vas, da trgovina MEDEX v Krškem ne obratuje več.

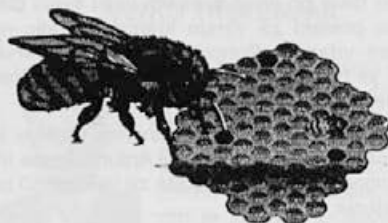
Za vas in vaše čebelice pa skrbimo v HRASTJU PRI CERKLJAH ob Krki v trgovini "NATALIJA".

Želimo se z vami spoznati in vam prisluhni.

Informacije na telefon (0608) 69-251

Trgovina in okrepčevalnica "NATALIJA"

Hrastje 1B, Cerklje ob Krki

ardem d.o.o.

Na Produ 38, Prevalje

2391 Prevalje

Tel.: 0602 31 338, Fax 0602 31 288

ČEBELARJI!

Prihaja čas spomladanskega krmljenja čebel. Pripravili smo INVERTNE POGAČE, mešanico fruktoze (sadni sladkor) in glukoze (grozdni sladkor), z vsebnostjo 95 % suhe snovi. Po sestavi so najbolj podobne medu ter mikrobiološko neoporečne.

Meljemo sladkor in kuhamo voščine!!!

POVERJENIKI ZA PASIŠČA

ČEBELARSKO DRUŠTVO/PASNO OBMOČJE

POVERJENIK

ČD KOKARJE

Šmartno ob Dreti

Lačja vas, Pusto polje

Kokarje, Nazarje

Pobrežje

ČD POSTOJNA

(odnos z lastnikom zemljišča uredi čebelar sam, ob namestitvi čebelar izroči veterinarsko spričevalo poverjeniku)

Podgora, Bukovje

Pivka jama-Kalič

Dore Slapnik, Brdo 11, 3341 Šmartno ob Dreti - 063 845 143

Franc Žehelj, Pusto polje 14, 3331 Nazarje - 063 831 260

Milan Gros, Dobletina 8, 3331 Nazarje - 063 831 220

Rudi Golob, Zg.Pobrežje 20, 3332 Rečica ob Sav. 063 832 210

Jože Simčič, Studeno 24, Postojna 067 59 266

-Ravbarkomanda Planina	Klavdij Ostrouška, Notranjska 2, Postojna 067 22 541 Jože Simšič, Planina 165 b, Planina 067 568 008
Debeli kamen-Otoška dolina- Jurjeva dolina	Ivan Požar, Klenik 31, Pivka 067 51 477 Jože Abram, Trnje 100, Pivka 067 52 417
Narin z okolico	Ivan Kaluža, Narin 10, Pivka 067 55 562
Vremška dolina	Leopold Samsa, St.Sušica 9, Košana 067 55 500
Košana z okolico	Ivan Spetič, Košana 25, Košana 067 55 295
Nanos-Hudičevce	Franc Gojak, Slavinje 2, Hruševje 067 561 023

ČZ SLOVENSKE KONJICE (vse vloge poslati na naslov ČZSK, Vinogradna 10, 3210 Slovenske Konjice 063 755 623)

Vitanje	Vlado Fric, Ljubnica pri Vitanju
Zreče	Ivan Videčnik, Radana vas 2, Zreče Slavko Jerovšek, Pohorska 8, Zreče
Konjice	Franc Žvikart, Mizarska 21, Slov.Konjice Martin Gilčvert, Skalska ul., Slov. Konjice
Loče	Ivan Sovič, Loče

ČD TOLMIN

Tolminsko Martin Kofol, Bača pri Modreju 37, 5216 Most na Soči

ČD SEŽANA (prijave najkasneje do 15. Aprila)

Dol. Branice-Vremška dol. ČD Sežana, Skopo 66, 6221 Dutovlje

ČD ŠEMPETER (prijave najkasneje do 10. Aprila)

Šempeter Jože Praček, B. Vodopivca 7, 5294 Dornberk 065 56 479

ČD AJDOVŠČINA (vloge najkasneje do 15. Aprila - v vlogi mora biti naslov, število panjev, željeno stojišče; skupinskih vlog ne upoštevamo; dovolilnica z vsemi ustreznimi dokumenti mora biti na vpogled na čebelnjaku ali pri lastniku zemljišča)

Ajdovščina Marjan Breclj, Lavričeva 57, Ajdovščina 065 61 385

ČD DRAVOGRAD (zoper »na tiho« pripeljane prevoznike bomo primerno ukrepali)

Dravograd Friderik Preglav, Podgrad 73, Dravograd 0602 83 615

ČD BOROVNICA

Borovnica-Zabočevo-Breg Anton Rahne, Bratov Mivšek 15, Borovnica 061 746 096

ČD RADLJE OB DRAVI

Vuhred Martin Krajnc, Vuhred 106, Vuhred 0602 71 636

Hudi kot-Ribnica Franc Ruprecht, Sp.,Orlica 13, 0602 86 154

Remšnik Ivan Zakeršnik, Vas 60, 0602 71 694

Brezni vrh-Kozji vrh-Lehen Marko Glazer, Kozji vrh 7, Podvelka 0602 66 142

Vurmat-Kapla-Gradišče Srečko Verdinek, Vurmat 3, 0602 60 180

ČD ILIRSKA BISTRICA

Za vso občino Franc Zadnik, Kilovče 2, Prem, tel. 067 86 180

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV MURSKA SOBOTA

Za vso bivšo občino Murska Sobota. Vloge pošljite do **15. aprila** na naslov Zveza čebelarskih društev Murska Sobota, 9000 Murska Sobota.

ČD GORNJI GRAD

Črnivec, Nova Štifta Franc Orešnik, Šmiklavž 11, Gornji Grad, 063 843 220

Gornji Grad Ivan Ugovšek, Tlaka 19, Gornji Grad, 063 843 455

Bočna in Kropa Ivan Levar, Bočna 94, Gornji Grad, tel. 063 843 313

ČEBELARSKO DRUŠTVO KANAL - BRDA, 5212 DOBROVO

Na podlagi pravilnika o koriščenju čebelje paše v občini Brda - Kanal objavljamo razpis. ČD Kanal - Brda razpisuje natečaj za dodelitev stojišč za akacijevo, lipovo, gozdno ter kostanjevo pašo. Za akacijevo pašo bo letos na voljo manj stojišč kot lansko leto, zaradi obnove vinogradov. Vloge naj bodo napisane za posamezno pašo, skupinskih vlog ne bomo upoštevali. V vlogi naj bo točen naslov, število panjev, zeleno stojišče, kar bo društvo v skladu z možnostmi upoštevalo pri izdaji dovolilnic. Ob prejemu dovolilnice si čebelar sam uredi odnos z lastnikom zemljišča. Čebelar mora poverjeniku predložiti veljavno spričevalo (samo original).

Vlogo pošljite na naslov: ČD Kanal-Brda, 5212 Dobrovo do 10. aprila 1997.

PRIJAVE ZA XX. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV, 10. MAJA 1997 OB 9. URI V KMETIJSKEM ŠOLSLEM CENTRU V MARIBORU

Čebelarke krožke in njihove mentorje obveščamo, da naj najpozneje do 26. aprila 1997 pisno prijavijo svoje ekipe za tekmovanje mladih čebelarjev na naslov: Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel 061 210 992, fax 061 12 61 335.

V prijavnici napišite ime in naslov šole ali društva, pri katerem deluje krožek, ime mentorja, število ekip in kategorije, v katerih boste tekmovali ter skupno število udeležencev. Težavnostne stopnje so tri, vsak krožek lahko nastopi z eno dvočlansko ekipo v posamezni stopnji, skupaj torej največ s tremi ekipami. V nižji stopnji so učenci do 5. razreda, v srednji od 6. od 8. razreda, v višji pa lahko sodelujejo učenci vseh razredov osnovnih in srednjih šol. Testna vprašanja in pravilnik o tekmovanju bodo na voljo vsem prijavljenim na Čebelarski zvezi Slovenije.

ČZS, Komisija za čebelarske krožke

VABILO NA SEMINAR » BOLEZNI ČEBEL »

Veterinarska fakulteta Ljubljana in Veterinarski zavod Slovenije bosta organizirala v sklopu Kmetijsko gozdarskega sejma v Kranju v ponedeljek, 7.4.1997 ob 16 uri v otvoritveni dvorani sejma posvet z naslovom: »BOLEZNI ČEBEL«. Sodelujejo: dr. Aleš Gregorc, dr.vet.med. - Raziskovalno delo; Jože Matavž, dr.vet.med. - Odkrivanje in zdravljenje varoze; Drago Goručan, dr.vet.med. - Poapnela zalega; Janez Jelenc, dr.vet.med. - Nosemastost in prevozi čebel.

Čebelje bolezni so pomemben dejavnik, ki vplivajo na donosnost čebelarjenja. Seznanjanje z novostmi pri njihovem zatiranju in naše izkušnje, vam bodo v pomoč v borbi za zdrave čebelje družine.

**ZBORNİK REFERATOV s posveta v Celju lahko naročite na ČZS
061 210 992. Cena je 500 sit skupaj s poštnino.**

**Vabimo v tečaj za čebelarje začetnike. Vse informacije lahko dobite
na telefonu številka 061- 210 992 vsak delavnik od 7 do 14 ure. ČZS**

PRODRAM 10 novih AŽ 10 S panjev. Za izdelavo 7 in 5 S panjev sprejemam naročila, inf. 061 50 918.
 PRODRAM TAM 5500 z obnovljenim motorjem in kabino za prevoz 42 naseljenih AŽ panjev, inf. 069 21 842.
 PRODRAM 10 čebeljih družin na 10 AŽ S. Zelo ugodno prodam 20 novih osmukalnikov za pred žrelo, inf. 064 310 505.
 PRODRAM satnike za AŽ lipove, satnice hladno valjane in žico za žičenje, inf. 0602 23 113, Maks Kajzer, Dobja vas 49, Ravne na Koroškem.
 PRODRAM 20 čebeljih družin na 5-10 AŽ S v aprilu in roje v maju, inf. 061 813 337.
 PRODRAM 12 čebeljih družin na AŽ satju, Jože Ribič, Drtija 16, Moravče.
 PRODRAM prevozni čebelnjak TAM 5000 in večje število čebeljih družin v AŽ 10S, 064 633 764.
 PRODRAM dobro ohranjen čebelnjak za 30 panjev primeren za vikend. Dimenzije 400/350, inf. 062 105 357, Gajšek, Pekarska 18, Maribor.
 PRODRAM 20 AŽ panjev, točilo in topilnik voščin, inf. 061 50 335.
 PRODRAM 50 zdravih čebeljih družin na 10 S, inf. 0608 41 728, Franc Repar, Ob gozdu 20, Sevnica.
 PRODRAM 20 čebeljih družin na 10 S z novimi panji, inf. 0608 81 716.
 PRODRAM nekaj čebeljih družin, Andrej Pančur, Olševik 19, Kamnik.
 PRODRAM več zdravih, močnih pregledanih čebeljih družin na 9 AŽ satih, Inglič, Srednja vas, Poljane 064 685 428.
 PRODRAM prevozni čebelnjak TAM 5500 s 66 AŽ panji (50 naseljenih) ter 12-5 S prašilčkov, inf. 063 857 632.
 DVAJSET čebeljih družin na 9 in 10 S z mladimi maticami prodam, inf. 061 612 043.
 PRODRAM čebelje družine na LR satju ter v maju in juniju »paketne čebele«, Drago Korbar, Kočna 16, Blejska Dobrava, inf. 064 874 060.
 TAM 5500 po delih menjam za med in TAM 110 s hidravličnim kontejnerjem prodam, inf. 068 42 527.
 PRODRAM TAM 110 predelan in registriran ter 62 družin v AŽ 10 S, inf. 061 272 344 zvečer.
 ČEBELNJAK s čebelami ali brez do 40 km iz Ljubljane vzamem v najem, inf. 061 12 62 343.
 VEČJE število LR panjev prodam. Ugodna cena, inf. 0609 626 265 zvečer.
 PRODRAM dvo in triletne sadike amfore po 500 SIT komad, inf. 068 73 499 zvečer.
 PRODRAM čebelje družine na 10 in 7 AŽ S in nekaj izdelanih satov, inf. 061 733 185.
 ZA SIMBOLIČNO ceno prodam večje število AŽ panjev (10, 9, 7 S), 4 kasetne plemenilčke in čebelje družine, inf. 061 342 611.
 PRODRAM prikolico za prevoz 10 AŽ panjev, inf. 061 853 836.
 PRODRAM prikolico za osebni avto za prevoz 12 AŽ panjev, inf. Bizjak 065 68 115.
 PRODRAM parcelo na gor. Brezovici in nove 10 S AŽ panje, čebelje družine po polovični ceni skupaj z novimi panji, inf. 061 342 836.
 PRODRAM 12 naseljenih družin na 10 AŽ S, 6 na 7 AŽ S s panji ali brez. 5 praznih prašilčkov na 4 AŽ S. Lahko s čebelnjakom ter vso čebelarstvo premo. Čebelnjak je narejen iz železnega ogrodja, zadaj se zaklene. Postavite ga lahko kamorkoli, inf. 061 152 15 96.
 PRODRAM 42 naseljenih AŽ panjev na prevoznem kontejnerju, inf. 061 482 300.
 RAZPRODAJA čebelarstva opreme (panji Farar, mešalci, satniki, grelci čebel itd.), inf. 064- 874 063, 874 064.
 PRODRAM nove AŽ 10 S panje ali zamenjam za čebelje družine, inf. 061 373 410.
 PRODRAM samostojni čebelnjak - kontejner za 10 AŽ panjev, vozen s prikolico za osebni avto in nove AŽ panje, inf. 061 484 657.
 PRODRAM čebelje družine na AŽ satju in stiskalnico za izdelavo satnic, 064- 64 265 od 20-21 ure.
 PRODRAM zaradi smrti 17 naseljenih AŽ panjev (7-10 S skoraj novih in 10 AŽ 10 S), točilo na 4 S, večjo količino izdelanih satnic(Debevec, Vrhnika) in nekaj kg voska, inf. 069 88 160.
 UGODNO prodam približno 30 naseljenih AŽ panjev, pocinkane sode, omare za satje, inf. 061 778 492.

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

ČEBELARSKA TRGOVINA

Čebelarji vabimo vas, da obiščete našo trgovino, kjer vam nudimo:

- vse vrste točil za med iz nerjaveče pločevine
  - posode za med iz nerjaveče pločevine (tudi hermetično zaprte)
  - kuhalnike voščin in sončne topilnike
  - razstojišča
  - pribor za označevanje matic
  - pribor za odkrivanje satja
  - grelce medu
  - ves ostali čebelarški repromaterial
- Pridite in se prepričajte o naši ponudbi.

Delovni čas:
vsak dan od 8.00 do 12.00 ure
in od 14.00 do 18.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 12. ure

Logar

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499

APIS M & D.D.O.O.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V NEPRODUŠNIH PLASTIČNIH VREČAH**

Vse čebelarje in čebelarstva družstva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami (nad 300 kg)
- Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- Po ugodni ceni odkupujemo pretopljen čebelji vosek
- Nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
- Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/kg
- odkupujemo vosek po 600 do 720.- SIT/kg

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. IN OD 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo č

• **izdelujemo beljak** **— NOVO! —** **čebel, po želji z dodatkom zdravil.** **Nudimo vam ves čebelarski repro material.**

— NOVO! —

Nudimo vam ves čebelarski repro material.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Lojze Peterle, inž. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1997 4.500,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cena reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 5- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celotno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarskega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR, p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

INFORMACIJE O ČEBELJIH PAŠAH

Neprekinjeno lahko celo leto ob vsaki uri na tetetekstu stran 145 C(in internetu) preberete osnovne napotke za opravila pri čebelah. Od 15. aprila do 1. oktobra boste lahko na telefonski številki **061 - 12 61 335** vsak dan neprekinjeno slišali dnevne podatke o donosih na opazovalnih postajah. Dvajset do sedem dni pred pričetkom paše pa dolgoročne ter kratkoročne napovedi o medenju za vsako posamezno pašo. Najvažnejše podatke in obvestila bomo objavili tudi na radiu Slovenija v oddaji Kmetijski nasveti in v vseh pomembnejših dnevnikih časopisih.

Opazovalno napovedovalna služba medenja - Pavle Zdešar

HACKLER LUKNJALO

Najbolj učinkovita naprava za odkrivanje medu.

Luknjalni obročki so narejeni iz ustrezne plastike, držalo iz nerjavečega jekla.

Na razpolago so 4 dolžine (tipi):

Model širina valja v mm	Cena SIT
50.8	5.800
108	6.800
130	7.500
152	8.400
203	9.000

J. ŠIMEC

Ljubljana, Prešernova 15

Telefon: (061) 125 94 61

ČEBELARJI! PREIZKUSITE NOVO SREDSTVO ZA DIMLJENJE ČEBEL

D I M A K

Kadilo DIMAK je povsem naravno kadilo iz čistega lesa in je človeku in čebelarom neškodljiv. V zavitku je sedemdeset lahko in počasi tlečih trakov.

Pošiljamo ga tudi po pošti. Naročila pa sprejemamo na naslov MARJAN KOŠAK, Brejčeva 27, 1230 Domžale, telefon (061) 771-568.

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel,
- meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se.

izdelujemo satnice in kuhamo voščine

Jože Rihar, Gabrje 42, 1356 Dobrova; tel/fax: 061 641-106

POPRAVEK

V letošnji tretji številki Čebelarja je tiskarski škrat v obvestilu Komisije za zdravstveno varstvo čebel, na strani 83, zapisal »Izbira in nakup **dragih** zdravil že poteka« pravilno pa je » **drugih** » zdravil. V predzadnji vrstici pa je pravilno« za čebelarje in za čebele«.

Urednik